

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglašni
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneve po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Kaj nam prinese Ženeva?

Kakor vedno do sedaj je bilo tudi to pot težišče politike v Ženevi ne toliko v vprašanjih, ki so bila formalno postavljena na dnevi red kot pa v sestankih vodilnih zunanjih politikov, ki so se ravno ob tem zasedanju posebno podčrtavali. Že ob otvoritvi smo zapisali, da gre jugoslovanska zunanja politika na novo pot, da se poskuša v Evropi z novo razporeditvijo moči in da si moramo biti o tem položaju na jasnem. Glavni poudarek smo dali sestankom Marinkovič-Briand-Chamberlain-Stresemann in ev. še s Scialoio in potek dogodkov nam je začitano pot potrdil. Zlasti še izid monoštrske afere in romunske-madjar-ske agrarne vprašanje. Če bi ne šlo za nove kombinacije, bi nam bil izid nerazumljiv.

Monoštrska afera se ni končala tako kot so pričakovali takoj po dogodku v krogih malo antante. Vsaka izmed držav male antante se je po svoje orijentirala, ogledala si hitro možnosti, ki so bile praktično sprično lastne zunanje politike na razpolago. In dočim je imela Češkoslovaška vrpte svoje oči le na to točko, je morala spraviti naša država monoštrske strojnice v sklad z Italijo prav tako kot Albanijo in Francijo; Romuniji zopet pa je šlo za kredit države pri vlesilah in še za glavnejše — optantsko-agrarne vprašanje njenih madjarskih posestev. K temu je pristopil nov faktor — Stresemann; Na Nemčiji in obratno pa je jugoslovanski in romunski interes čisto nekaj drugega kot češkoslovaški in kaka do podrobnosti enotna politika male antante je bila toliko kot izključena. Monošter bo zdihoval še v nekaj procesih, da bo kot ponarejevalna afera brez zinogovalcev in premaganih tiho izdihnil.

Hujši se nam zdi izid romunsko-madjar-skega spora radi agrarne reforme v Romuniji. Stvar je veliko bolj načelne važnosti kot Monošter, ker posega v novodobno družabno in socialno pojmovanje. Vodilna nit je nacionalnost in socialnost, Eden najtežjih socialnih problemov avstro-ogrske dedščine pa je brez dvoma agrarna reforma, zlasti tam, kjer so stoletja izmzgavali ljudstvo madjarski fevdali, pri nas v Vojvodini, v CSR na Slovaškem in v Romuniji v vsem zapadnem delu države. Tuji publicisti, med njimi Hermann Wendel, so videli glavni znak volje do življenja nasledstvenih držav v tem, da so šle brez nadaljnega do agrarne reforme in jo tudi v praksi izvedle. Da to madjarskim magnatom ni bilo všeč, je bilo jasno; da se na to jezo države niso mogle, ne smeje ozirati, je bilo tudi jasno. Če bi se začele rušiti te ustanove, zlasti še, če pomislimo, da podpirajo madjarsko politiko Italija, ki je Sturzov in socialističen osnutek agrarne reforme v Italiji zaprla v miznico, Anglija s konservativno vlado angleškega agrarnega plemstva in deloma Poljska, bi šlo za zistem gospodarskega življenja sploh, bi prišla za Romunijo na vrsto Češkoslovaška, ki ima že sedaj polno tožbo pri raznih razsodiščih ravno radi agrarne reforme; in morda tudi kraji v naši državi. Radi tega moramo s simpatijami spremljati krčevit odpor romunske vlade, ki hoče vprašanje odbrzati za notranje-romunsko. Kajti praktično gre za le zato: Ali je zadeva mednarodna kot trdijo Madjari in spada pred razsodišče, ali pa je le romunska in spada izključno pod notranji splošni zakon o agrarni reformi, kot to trdi romunska vlada. In če naj bi nadalje morala romunska vlada plačati ogromno odškodnino, bi pomenil ta denar za državo, ki se ima neprestano boriti s finančnimi težkocami, udarec, ki se ne da zlepa preboleti. Romunski narod, brez ozira na vlado in opozicijo, je soglasno na strani Titulesca in tudi ta pojav je znak neomajne volje, da hočejo nasledstvene države svobodno živeti.

Ostala poročila iz Ženeve dajo vedeti, da gre tiha, a zavratna borba med dvema svetovoma tistih, ki hočejo na podlagi obstoječega posestnega stanja graditi evropsko družbo in tistih, ki iščejo novih združb in si želijo starih časov. Značilen je poudarek našega delegata, da Jugoslavija ne zahteva nič več in nič manj kot da se sklene srednjeevropski Locarno, da jo puste države pri miru. Zdi se, da od italijanske strani ni pravičnega odmeva. Marinkovič se še ni sestal z italijanskim delegatom Scialoio, naš rimski poslanik Rakič je s pogajanjmi na mrtvi točki in tudi o Beaumarchais-u, francoskemu poslaniku na Kvirinalu, je vedno manj pozitivnih poročil. Ali hoče Mussolini napeti lok do najvišje možnosti, da reši stranko in fašizem? Ali čuti, da mora

Vsa Romunija protestira

Romunija ne sprejme odločitve

v Pariz, 12. marca. (Tel. »Slov.«) »Petit Parisien« poroča iz Ženeve, da je madjarsko popustljivost pri poravnavi monoštrske afere pripisovati odločnemu vplivu nemške delegacije in osebni intervenciji nemškega državnega tajnika v. Schuberta pri grofu Apponyiju in generalu Tanczosu. Sauerwein poroča v »Matinu«, da mu je Titulescu izjavil, da bukareška vlada ne bo sprejela ženevskega kompromisa v optantskem vprašanju, vsaj pa tako dolgo ne, dokler bo on romunski zunanji minister. Dobil je pritrdilne brzojavke iz vse države, ki se izjavljajo za odklonitev odločitve Sveta Društva narodov.

Romunska manifestacija za Titulescu

v Bukarešt, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Obnašanje Titulesca pred Svetom Društva narodov odobravajo vsi romunski listi, ki so začudeni, da je Svet sedaj odločil v protislovju s septemberskim sklepom. »Currentul« zahteva po odločitvi Sveta Društva narodov, da se romunska zunanja politika posebno napram Franciji revdira. Listi opozicije zahtevajo, da vlada radi svojega neuspeha v optantskem vprašanju odstopi in napovedujejo protestne manifestacije proti odločitvi Sveta Društva narodov. Narodnokmetška stranka je za 18. t. m. sklicala velik protestni shod v Bukareštu, ki se na izrecno željo regentskega sveta ni prepovedal, dasi se je ministrski predsednik Bratianu v ministrskem svetu, kateremu so prisostvovali vojaški, policijski in orožniški komandanti, že posvetoval o ukrepih za ta dan.

Romunska vlada solidarna s Titulescu

v Bukarešt, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Na današnji popoldanski seji narodne skupščine se je prečitala deklaracija vladne večine, v kateri se izjavlja, da skupščina odobrava izjavo Titulesca pred Svetom Društva narodov o optantskem vprašanju in da se priključuje njegovemu sklepu, da se romunski vladi stavljeni predlogi odklonijo. V resoluciji se naglašja, da se suverenost države ne sme spravljati v nevarnost in da se skupščina v obrambo interesov Romunije postavlja na stran svojega zunanjega ministra. Poslanec Magyaru je v imenu narodnokmetške stranke prečital izjavo, ki pravi, da je provizorična odločitev Sveta Društva narodov za Romunijo nepravilna. Narodna skupščina te odločitve ne more sprejeti. Stranka se čuti dolžno, ugotoviti odgovornost vlade, ki je s svojo notranjo politiko povzročila tako težek preokret v mednarodnem javnem mnenju na škodo romunskega naroda in države. Narodnokmetška stranka zahteva novo vlado, ki bi izšla iz svobodnih volitev in zagotovila uspeh v optantskem vprašanju in v drugih eksistenčnih vprašanjih države. Narodnokmetška stranka se zahvaljuje Titulescu, ki je s svojim postopanjem v Ženevi zastopal interese svoje države, izreka pa vladi nezaupnico.

Danes je Titulescu poslal Maniu in Averescu iz Ženeve brzojavke, s katerimi je prosil, da bi se tudi oni s kako akcijo izjavili za solidarnost v optantskem vprašanju. Averescu je odgovoril, da je že oddal izjavo v tem smislu. Maniu je častital Titulescu za njegov nastop v Ženevi, poudaril pa je, da mora njegova stranka zahtevati odstop vlade, da se izvršijo nove volitve in da se na podlagi teh novih volitev more sestaviti nova vlada.

Marinkovič-Stresemann-Chamberlain

v Ženeva, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Dr. Stresemann, ki je včeraj odpotoval v Berlin, je

radi notranjih težav dvigati ljudski glas z zunanjepolitičnim imperializmom? Četudi ubije končno samega sebe?

Vzporedno nas zanima ljubosumna tekma med Francijo in Anglijo za nemško prijateljstvo. Ne dvomimo, da bo tudi vnaprej ohranil Briand Nemčijo zase in da se je vez med nami in Nemčijo po ponovnih sestankih Marinkoviča in Stresemanna še poglobila; vsaj izključeno ni, da ob italijanski trdovratnosti plan v svet nova politična zveza francosko-germanskega sveta z nami kot tretjim v zve-

pred odhodom imel še razgovor z dr. Marinkovičem. Razgovori se bodo bržkone kmalu nadaljevali v Berlinu.

Komite trojice, ki ga je imenoval Svet Društva narodov za preiskavo monoštrske afere, se bo v najkrajšem času sestal v Parizu, da bo sklepal o odpošiljati izvedencev Društva narodov na Madjarsko. Ko se bodo ti vrnili, bo komite trojice nekako koncem aprila sestavil svoje poročilo za junijsko zasedanje Sveta Društva narodov.

Dalekosežnega političnega pomena je bil razgovor dr. Marinkoviča s Chamberlainom, v katerem sta razpravljala o vseh balkanskih vprašanjih skupno s tekočimi italijansko-jugoslovanskimi pogajanjmi vred. V razgovoru z bolgarskim zunanjim ministrom Burovom se je baže Chamberlain izjavil tudi o nevarnostih macedonskega gibanja.

Angleški glas v Monoštru

v London, 12. marca. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« poroča iz Ženeve, da je poslednji razvoj monoštrske afere in madjarsko optantsko vprašanje postavilo odnose francoske vlade napram mali antanti na trdo poskušajo. Briand se odkrito očita, da je malo antanto žrtvoval višjim razlogom skupne politike s Chamberlainom in Stresemannom. S francoske strani se odgovarja na to, da so se vse tri vlade male antante v monoštrski aferi od začetka do konca obnašale zelo nerodno.

Stresemann v Berlinu

v Berlin 12. marca. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister dr. Stresemann bo danes poročal ministrskemu svetu o zasedanju Sveta Društva narodov. V diplomatskih krogih se smatra, da so Stresemannovi razgovori s Titulescom na Rivieri in v Ženevi ustvarili že dalekosežno podlago za nadaljnja gospodarsko-politična pogajanja.

Litvinov v Ženevi

v Ženeva, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Romunski zunanji minister Titulescu bo radi obolevnosti ostal še nekoliko dni v Ženevi. Ali bo potem nadaljeval svojo nameravano pot v London, ni gotovo. V njegovi okolici se domneva, da se bo peljal direktno v Berlin radi nadaljevanja nemško-romunskih pogajanj, da se bo potem čimprej vrnil v Bukarešt.

Nemška delegacija je danes popoldne z dr. Stresemannom na čelu zapustila Ženevo. Sestanek Stresamanna z Litvinovom menda ne bo več mogoč, ker Litvinov danes zvečer zapusti Berlin in pride v Ženevo jutri popoldne. Tudi sedaj ga spremlja Lunačarski, iz Moskve pa dobi dva izvedenca Bugačeva, kot mornariškega pa višjega uradnika v mornariškem ministrstvu Origorijova.

Turčija sodeluje pri razorožitvi

v Carigrad, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Turki ministrski svet je danes zvečer sklenil, da sprejme povabilo za ženevsko razorožitveno konferenco. Zunanji minister Tefvik Ruždi odpotuje nočjo iz Angore.

Voina v Arabiji

v London, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Kolonijalni minister Amery je danes izjavil v poslanski zbornici, da o Vahabitih ni prejel nobenih nadaljnjih vesti.

Angleške čete dosedaj še niso bile poslone v Perzijski zaliv. Na vprašanje, ali je angleška vlada v direktni zvezi z Ibn Saudom, je izjavil, da je angleška vlada po agentih Ibn Sauda v Kairu v zvezi s kraljem Hedžasa.

V poslanski zbornici je izjavil kolonijalni minister Ameruy, da je Ibn Saud prejel od 1917 do 1923 skupno 543.000 funtov angleške

vezništvu. Naša zunanja politika gre že za tem ciljem.

Da je Bolgarija dobila posojilo, je dejstvo, ki se ne omejuje samo na bolgarske meje. Ne premočen, a tudi ne preslab ne sme biti sosed. To velja tudi za nas, ko gledamo na Bolgarijo. Če bo Bolgarija uporabila denar kot je določen, za povzdigo gospodarstva in odpravo brezposelnosti, bo z dvigom ljudskega blagostanja padel tudi precejšen odstotek nezadovoljnosti, ki svojo jezo na podlagi napačne postavke izliva na nas.

Dr. Avgust Zaleski, poljski zunanji minister. V Ženevi se mu je pripetila težka nesreča, ker sta trčila dva avtomobila. Zaleski leži v bolnici.

pomoči, in sicer za usluge, ki jih je storil Angliji v vojni proti Turčiji.

Samostojna arabska država?

v London, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Kakor se čuje, namerava vlada dati Ibn Saudu letno odpravnino 100.000 funtov in dovoliti ustanovitve arabske države pod angleškim protektoratom.

Francija preganja komuniste

v Paris, 12. marca. (Tel. »Slov.«) V senatu se je danes razpravljala interpelacija senatorja Calmesa, ki zahteva od vlade pojasnilo, kaj namerava ukreniti za zatiranje revolucionarnih in komunističnih pokretov. Notranji minister Sarraux je najprej razpravljal o komunističnih idejah in se izjavil za svobodo misli, komunisti v armadi in v kolonijah pa odkrito propagirajo upor, da bi na razvalinah zapada ustvarili velik ruski imperij. »Moskva komandira, francoski komunisti pa ubogajo«, je vzkliknil Sarraux z odobravanjem senatorjev. To se ne sme nadaljevati brez kazni. Zato je vlada energično uporabljala zakon. Dosedaj je bilo izrečenih 182 razsodb, 250 obravnav pa je še v teku. Od avgusta 1926 je bilo izgnanih 13.000 inozemcev, največ komunistov. Francoska komunistična stranka nazaduje. Število plačujočih članov se je od 72.000 zmanjšalo na 56.000.

Izid volitev v senat je isti kot v sejm

v Varšava, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Včerajšnje volitve v senat, katerih se je udeležilo povprečno 50 odst. volilcev, so pokazale sličen rezultat, kakor volitve v sejm. Vladni blok bo od 111 mandatov dobil okroglo tretjino (dosedaj je znanih 24), manjšinski blok je dosegel ravno tak uspeh, kakor pri sejmskih volitvah. Tudi socialisti bodo sedaj namesto dosedanjih 7 dobili 12 mandatov, dočim bosta oba desničarska bloka namesto dosedanjih 65 dobila samo 22 sedežev. Najslabše je šlo komunistom, ki radi višje starostne meje, katera je določena na 30 let, dobijo najbrže samo en mandat, ostali mandati pa se razdelijo na manjše skupine. Vlada bo morala v senatu in v sejmu sodelovati z eno ali drugo stranko opozicije, da bo dobila večino.

Glasom končnoveljavnih števil je pri volitvah v senat dobil vladni blok 50 mandatov, oba desničarska bloka skupaj 18, manjšinski blok 19, socialisti 11 in obe skupini malih kmetov skupaj 6 mandatov.

Švehla bo res odstopil

v Praga, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Več čeških listov potrjuje vest, da bo ministrski predsednik Švehla iz zdravstvenih ozirav odstopil. Med kandidati za naslednika se sedaj imenuje tudi brambni minister Udržal. Bolezen ministrskega predsednika na srcu in ledvicah se je komplicirala, Švehla bo najbrže moral za več mesecev ali za eno leto iti na dopust na jug. Radi njegovega eventualnega odstopa, ki pa sedaj ni aktualen, povzročena rekonstrukcija kabineta menda nikakor ne bo zadela sedanje koalicije.

v Praga, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Z dobro poučene strani doznava vaš dopisnik, da se za slučaj demisije ministrskega predsednika Švehle označujeta kot najodličnejša kandidata za to mesto bivši justični minister in predsednik državnega agrarnega urada dr. Viskovsky in predsednik poslanske zbornice Malipetr.

Gradbi, šole, holnice, lastniki dvoran, delavnice in zasebniki naročajo

**ORIGINAL
LUTZ
PEČI**

PATENT
LEPE DOBRE
SOLIDNE

Šmajlni oklep
Jedro kamni
MALO GORIVA, DOLGA
PRIJETNA GORKOTA

Zaloga:
INŽ. GUZELJ
Ljubljana-Siška Jermolova 5
(dvoriste pod Celovško cesto 53)

PROSPEKTI
DOMAČA PRIZNANJA
LUTZ PEČI

Ravno tam zastopstvo za
male Voithove turbine
in konzove
elektromotorje.
Telefon 3252.

A. & E. Skaberné
Ljubljana

Največja izbira
češkega in angleškega
sukna.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
ŠOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

GOSPODIN!
Lepo SRAJCO ZA VEČER
dobro oblikovan OVRATNIK
lepo OVRATNICO

ina **G. CADEŽ**
STRITARJEVA ULICA

„Spectrum“ d. d.

Inž. Kopista, Dubsky in Krstić
tvornica ogledal in brušenega stekla

Ljubljana VII
Medvedova ulica 38, telefon 343
Zagreb, Beograd, Osijek, Srednja: ZAGREB
Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko
steklo 5-6 mm, ogledala, brušena v vseh
velikostih in oblikah, kakor tudi brušene
prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljevanje
v med Fina navadna ogledala.

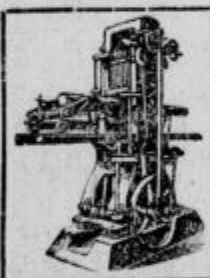
Cenik za leto 1928

Bele platno	Din	8,	9,	10,	12
Gradl za spodnje blače		12,	14,	16,	20
Platno za rjuhe, 150 cm		22,	26,	28,	32
Platno za kapuc, 180 cm		28,	32,	40,	45
Damast za posteljnino		28,	32,	46,	50
Namizni prti (komad)		40,	48,	50,	60
Gradl za madrace		30,	36,	44,	52
Cefirji in oksforti		10,	12,	14,	20
Tiskovine (drukli)		10,	12,	15,	16
Delain etamin		10,	12,	14,	16
Volneni delain		18,	28,	38,	48
Ševijot v vseh barvah		35,	45,	60,	68
Volneni poplin		45,	50,	58,	60
Modno blago za ženske		20,	24,	28,	35
Blago za plašče, kostume		80,	95,	110,	120
Razne svile za obleke		36,	45,	60,	68
Creppe de Chin		68,	98,	120,	
Težka taft svila		88,	120,		
Surova svila		26,	28,	32,	40
Svilene rute		40,	50,	120,	145
Naglavne rute		5,	10,	12,	18
Jugoslovansko sukno		24,	36,	50,	72
Češki kamgarni		65,	120,	140,	160
Angleško sukno		200,	220,	280,	300
Modne hlače		100,	130,	180,	230
Lister za suknje		40,	60,	98,	160
Štruks		60,	70,	95,	170
Baržun in fustian		30,	36,	40,	60
Hlačevina		12,	28,	36,	48
Tirolski loden					120

zavese, preproge, posteljna pregrinjala,
koce, odeje, konjske plahte, voščeno platno,
slamnjače, srajce, nogavice, dežnike in
drugo dobite dobro in najcenejše samo pri

I. TRPIN - manufakturna trgovina -
MARIBOR, Glavni trg št. 17.

Vzorcev se ne razpošilja!

2 leti kredita

Vseh vrst
stroji za mizarje in
kolarje

posamezno in v celoti z
ali brez montir. motorja

Polnojarmeniki

Welker Werke J. Wachstein
Wien X., Laxenburgerstrasse 12

Lovske puške,

loberki puške, revolverje, pištole in vse po-
trebščine za lov in ribji lov — kupiš pri
F. K. KAISER, puškar, LJUBLJANA
Selenburgova ul. 6. — Kupujem in pre-
vezem stare orožje v komisijko prodajo

Portland cement

Priporočamo naš prvovrstni naravni la
portland cement svetovne znamke

„SALONA“ (Tour)

v sodčkih, juta in papirnatih vrečah; iz
skladišča oddajamo tudi manjše količine.

SPLIT d. d.

za cement portland v LJUBLJANI.

Skladišče:
Masarykova cesta 23 (poleg Ranzingerja).

**ZOLČNI
KAMENIK**

Interesantno bralstvo
uspešnem
zdravljenju
žolčnih računov
Vam pošlje brezplačno
lekarna pri Odrešeniku
Praga II, Vyšehradská tř.
Píšte ahoj!

Ugodna prilika za Veliko noč!

Zaradi popolne opustitve finih modernih
in navadnih štofov se razprodaja po naj-
nižjih cenah! Cena po dogovoru.

Manufakturna trgovina Marija Rogelj,
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 26.

Nobeden naj ne zamudi ugodne prilike!

AKO POTREBUJETE

JUGOSLOVANSKO TISKARNO V LJUBLJANI

BRZJAVKE: JUGOTISKARNA LJUBLJANA

UMETNIŠKI GRAFIČNI ZAVOD

V KATEREM SO ZASTOPANE VSE
MODERNE GRAFIČNE PANOGE. VSA
GRAF. DELA SE IZVRSUJEJO LEPO,
SOLIDNO IN PO ZMERNIH CENAH

BAKROTISK ♦ SVETLOTISK
OFF-SET- IN LITOGRAFSK TISK
KLISARNA ♦ TISKARNA
ZA KNJIGO- IN UMETN. TISK

Štev. 3276.

RAZGLAS

Na podlagi § 2. kranjskega vodoprav-
nega zakona z dne 15. maja 1872, dež. zak.
št. 16, prepovedujem vsako nadaljnje pri-
dobivanje MIVKE, PESKA in GRAMOZA
ob mostovnih kompleksih na Savi od Tac-
na do Sv. Jakoba, in sicer pri tacenskem
mostu kompleks do konca vasi Tacen, pri
črnuških mostovih od izliva Gameljsice
do 300 m pod železniškim mostom in pri
Sv. Jakobu mostu do 1200 m nad mo-
stom, to je do vrtic sredine vasi Obrije.
Na ostali savski progi med Tacnom in
Sv. Jakobom je do preklica dovoljene
pridobivanje mivke, peska in gramoza.

Prepovedani rajoni so označeni s ta-
blicami na vidnem mestu.

Prestopke te kazni bom kar najstrožje
kaznoval po § 11. ces. naredbe z dne
20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, z globo
do 1000 Din ali z zaporom do 14 dni.

Sreski poglavar v Ljubljani,
dne 2. marca 1928.

Dr. Ferjančič I. r.

L. Mikuš - Ljubljana
priporočam svojo zalogo dežnikov,
solnčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

Prodaj ali dam v najem

trgovino

z manufakturnim, specerijskim in galanterijskim
blagom, dobro vpeljano in renomirano, v prome-
nem kraju in sredini trga Zalec v Savinjski dolini
- Ponudbe na upravo »Slovenca« pod števil. 1896

Otvoritev

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da otvorim novo

gostilno dne 11. t. m.

v Janševi ulici števil. 15

za Bežigradom, kjer bom točil pristna vina ter
imel večno svežo gorke in mrzla jedila. Za obilen
obisk se priporočam

Ivan in Alojzija Müller.

**KUPON
ZA UGANKE**
V
ILUSTRIRANEM
SLOVENCU

Štev.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Brzjav. naslov: Gospobanka

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Telefon št. 2057, 2470 in 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000.—, vloge nad Din 300.000.000.—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine
in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo srečk Državne razredne loterije.

Henry Wickham Steed, glavni urednik »Review of Reviews«, London.

Predigra k svetovni vojni

Prvi učinek evropske krize, ki jo je izzvala proglasitev bolgarske neodvisnosti in avstro-ogrsko aneksije Bosne in Hercegovine 5. in 6. oktobra 1908, je imel praktičen cilj, izolirati Avstrijo v Evropi. Rusija, Anglija in Francija so bile vznemirjene, da ne rečemo razkačene nad lahkomišljenostjo in hinavstvom, s katerim je avstrijski zunanji minister baron von Aehrenthal skupno s knezom Ferdinandom v Bolgariji vrzel Balkan v zmedo ter vodil dvostransko vojno proti prestižu nove Turčije v trenutku, ko je obstajalo odkritosrčno upanje, da bodo Mladoturki v otomanskem cesarstvu ustvarili liberalni in konstitucionalni vladni sistem. Nemčija je bila neprijetno prizadeta, ker ji ni hotel Aehrenthal izkazati ožjega zaupanja, in nemški cesar se je čutil osebno užaljenega, ker je bil o nameravanih izpremembah obveščen pozneje kot predsednik francoske republike, kakor tudi, ker je avstro-ogrsko politika navidezno spravljala v nevarnost njegove najljubše načrte: doseči gospodstvo nad črto do Carigrada in bližnjega vzhoda. Čeprav je soglašal s svojim kanclerjem knezom Bülowom, da ne more Nemčija ničesar storiti proti aneksiji, sta se cesar in knez le malo navduševala za Aehrenthalovo delo, tako da sta se napram njemu več tednov zadržala sovražno.

Razburjenje po vseh državah

V Italiji, ki je bila tedaj še v zvezi z Avstro-Ogrsko, je bilo razburjenje proti Aehrenthalu še močnejše kot v Nemčiji. Čeprav je Aehrenthal italijanskega zunanjega ministra Tittonija v splošnih oblikih o tem obvestil, kaj se namerava in čeprav je ruski zunanji minister Izvolkski obvestil o svojem sporazumu z Aehrenthalom tako Tittonija kakor italijanskega kralja, je bilo javno mnenje v Italiji proti aneksiji sovražno, prav tako kot v Rusiji, Veliki Britaniji in Franciji. V Srbiji pa, katere želje, da se Bosna in Hercegovina nekega dne priključi s svojimi srbskimi in hrvatskimi prebivalci k njenemu ozemlju, so se zdele radi aneksije prepričane, je rastle nasprotstvo proti Avstro-Ogrski do nekega, rekel bi intenzivnega sovraštva. Avstrijsko-srbsko razmerje je bilo tako napeto, da se je pričakovalo vsak dan zasedba glavnega mesta Belgrada po avstro-ogrskih četah in srbska vlada bi bila, kot mi je pozneje zagotavljala srbski zunanji minister, vrgla brez dvoma svoje čete v Bosno in Hercegovino, da bi podžgala upor proti Avstriji, če bi bila srbska armada ob začetku aneksijske krize na vojno tako pripravljena, kot je bila ob njenem koncu.

Razburjenje v Turčiji je bilo manj intenzivno kot v Srbiji, toda v marsikaterem pogledu učinkovitejše in namernejše. Mladoturški komite je razglasil takoj bojkot avstro-ogrskemu blagu in je praktično prekinil zveze z avstro-ogrsko trgovino do pomladi 1909.

Aehrenthal se brani

Tako se je znašel Aehrenthal nepričakovano obdan od cele čete javnih in tajnih sovražnikov. Sicer je z neko gotovo plavzibilnostjo in prav slabe volje utemeljeval, da radi aneksije ni Turčija nečesar drugega zgubila kot namišljeno suverenost nad dvema provincama, nad katerima že davno ni več vladala in je bila Turčija za to navidezno izgubo bogato oškodovana s tem, da je Avstrija odpopklicala avstro-ogrsko divizije iz Sandžaka in Novega Pazarija, je moral vendar proti svoji volji priznati, da mora svoje stališče do gotove meje popraviti in da mora Avstrija poskusiti legalizirati naslov do posestnega stanja obeh priključenih provinc na ta način, da dobi turško pritrditev aneksije. Do tega koraka ga ni pripravilo samo sovraštvo Anglije, Francije in Rusije, ampak tudi nevarnost turško-srbske zveze, bojkota avstro-ogrskih ladij in blaga v turških pristaniščih in zadržanje Italije, ki je prepričala, da se ni mogla poslati iz Jadranskega morja nobena avstro-ogrsko vojna

ladja v varstvo avstro-ogrsko trgovine. Raditega je Aehrenthal ob velikem razočaranju zavrgel svojo prvotno zahtevo, da mora najprvo prenehati turški bojkot, predno se lahko začne z diplomatskimi pogajanjmi. 26. februarja 1909 je obljubil plačati turški vladi odškodnino v znesku 2.500.000 turških funtov, nominalno kot odškodnino za verska posestva v Bosni in Hercegovini, dejansko pa to kot odškodnino za aneksijo. Nadalje se je Avstro-Ogrska država izrecno odpovedala vsem pravicam v Sandžaku in Novem Pazariju, privolila k zvišanju turških carin za 11 odstotkov do 15 odstotkov ter obljubila podporo pri turških zahtevah, da se bodo turške kapitulacije nadomestile s splošnimi določbami mednarodnega prava.

Tako je moral Aehrenthal, predno je bila še kriza končana, prenesti občutna ponižanja. To pa ni bila edina koncesija, katero je moral še pred koncem aneksijske krize dati. Na pritisk Rusije in Italije, je moral izjaviti svoje soglasje, da se člen 29. berlinske pogodbe tako spremeni, da odpade pravica Avstrije, varovati črnogorske vode, in da se da luka Bar na razpolago bojnim ladjam vseh narodov. Njegov upor proti navedenim privolitvam je bil zmanjšani morda tudi vsled tega, ker je upal, da bo na ta način Črna gora manj dostopna srbskim vplivom in bolj naklonjena avstrijski politiki, ki je šla za tem, da uniči Srbijo in jugoslovansko gibanje. Vsaka taka kriza je spravljala jugoslovansko gibanje dnevno bolj v ospredje in upanje, da bo nasprotstvo brez sovražnosti med Avstro-Ogrsko in Srbijo popustilo, je bilo vedno manjše. Strogo tajno je Avstro-Ogrska mobilizirala večino svoje armade, preplavila Bosno in Hercegovino s svojimi četami in osredotočila na Hrvaškem, v Slavoniji in v južni Madjarski svoje vojaške sile. Rusija je od svoje strani poslala na severno avstrijsko mejo nekaj stotisoč čet, ki so bile pripravljene vstopi v Galicijo in Madjarsko, če bi izbruhnila vojna med Avstro-Ogrsko in Srbijo. Četudi so se vse te oborožitve izvedle tajno in so prevažali avstro-ogrski čete ponoči mimo Dunaja, se je njihov učinek dobro čutil v diplomatskem ozračju. Čisto polagoma je rastle napetost do neznočnosti in zdelo se je, da more vsak trenutek izbruhniti evropski požar.

Vojna se je odložila. Evropska konferenca

Takoj po proglasitvi bolgarske neodvisnosti in priključitvi Bosne in Hercegovine je poskušal zunanji minister Izvolkski odbiti Aehrenthalove udarce s tem, da je zahteval sklicanje evropske konference, ki bi se ukvarjala z novim položajem in spremenila berlinsko pogodbo. Misel na konferenco sta podpirale Anglija in Francija, četudi Anglija ni rada videla, da se načno vprašanja kot prevoz ruskih vojniških ladij preko Bospora in Dardanel v času, ko se je nov režim v Turčiji bojeval za obstoj. Aehrenthal se je konferenci protivil s podporo Nemčije, ki je bila v lastnem interesu prisiljena pomagati Aehrenthalu, razen, če bi se program konference natančno določil že vnaprej, tako da bi njena delavnost obstojala le v zabeleženju gotovih dejstev. O teh točkah so se nadaljevala diplomatska pogajanja med 1908 in 1909. Rusija ni hotela sprejeti Aehrenthalovih pridržkov. Aehrenthal sam pa je predlogom za konferenco skrbno pripravljaval ovire.

Villemove pripombe...

Kakšne občutke je imel nemški cesar, o tem se lahko poučimo iz njegovih pripomb, katere je pisal na rob brzojavk. Pod predlog Izvolškega je napisal pripombo: Užaljeno častihlepe vrtoglavega lisjaka. Odnosaji med obema ministroma Aehrenthalom in Izvolkskim so postajali neke vrste osebna razkačenost, ki je bila z ozirom na položaj zelo nevarna. Izvolkski je čutil, da če bo moral kapitulirati pred Aehrenthalom, ne bo mogel preživeti tretjega poraza kot mini-

ster v ruskem zunanjem ministrstvu in bi rad zabrisal spomin na dvojno Aerenthalovo prevaro v zadevi železniške koncesije v Sandžaku in proglasitve bosanske aneksije.

Nasprotno pa si je Aerenthal postavil nalogo, poraziti in strmoglaviti Izvolškega. Bil je trdno odločen na noben način ne dopustiti, da bi Rusija veljala za varuha Srbije. Najbrže ni vedel ali si vsaj ni bil na jasnem, da Rusiji ni bilo nič ležeče na jugoslovanskem gibanju kot takem, ker je vsebovalo Hrvate in Slovence, ki so katoliki, pravtako kot Srbe, ki so pravoslavni. Rusija se je interesirala le za Srbijo kot pravoslavno balkansko državo. Aerenthal je bil odločen, da vzame Rusiji ta mandat in iz njega izvirajoč prestiž. Čeprav je proti svoji volji dal Turčiji in Črni gori koncesije, je bil neupogljiv pri koncesijah Srbiji ali Rusiji zaradi Srbije. Res je, da Srbija ni mogla predložiti javnih pritožb. S tem, da je aneksija napravila konec sanjam o priključitvi obeh bosanskih provinc k Srbiji, pa se ta sen ni mogel prikazati kot moralni činitelj razen v duhu sovražnosti proti Avstriji in Ogrski. Razentega je zastopal Aerenthal stališče, da bi ga kakršnokoli, četudi posredno priznanje srbskih zahtev na katerekoli vrste odškodnino pri njegovem končnem cilju in njega izvedbi zelo slabilo. To je priznal sam, in sicer v decembru 1908 nemškemu zunanjemu ministru. Treba je bilo razpršiti vso mrežo srbskega revolucionarnega gibanja.

Nemčija oborožena do zob

Izvolkski je na tajni seji dume 8. in 9. marca 1909 podal izjavo, da je Nemčija povsem pripravljena sodelovati na svetovni vojni, ki bo nastala, če bo Avstro-Ogrska zasedla Srbijo, ker je Nemčija popolnoma oborožena in po njegovem mnenju bi taka vojna nudila dejansko priložnost za uničenje slovanstva. 18. marca je poročal nemški poslanik v Petrogradu nemškemu kanclerju knezu Bülowu, da je bilo v Rusiji mnogo govora o vojni in da zmaguje prepričanje, da mora avstrijsko-srbski spor privedi do oboroženega spopada. V Rusiji da ni sledu o kakem bojnem razpoloženju; nasprotno, da se da ugotoviti preje strah pred vojno, zadržanje Nemčije pa, da vzbuja veliko nemira, ker jo imajo na sumu, da hoče izkoristiti slabost Rusije in jo kaznovati, ker gre skupno z Anglijo, ter tako delati za nemške interese na bližnjem vzhodu. Izvolkski, pristavljala nemški poslanik, mu je dejal, da se Avstro-Ogrska ne bi tako obnašala kot se dejansko, in ne bi pripravljala mobilizacije štirih armij na ruski meji, če bi ne stala za njo Nemčija. Poslanik je odgovoril, da je mnogo ljudi v Rusiji prepričanih, da bo javno mnenje Rusijo prisililo posredovati za Srbijo, če bo izbruhnila avstrijsko-srbska vojna, in je torej naravno, da se Avstro-Ogrska pripravlja. Tako je prišlo do zelo kritičnega položaja. 11. marca je avstro-ogrski poslanik v Petrogradu zahteval, da Izvolkski posvari Srbijo, da je bilo priznanje bosansko-hercegovske aneksije od njegove strani z ozirom na sklenjeno avstro-ogrsko-turško pogodbo potrebno, ker bo sicer, tako je zagrozil, minister Aehrenthal objavil korespondenco, v kateri Izvolkski soglašal z aneksijo. Razburjen po tej grožnji je Izvolkski zaukazal ruskemu poslaniku v Berlinu, naj prosi Bülowa, da uveljavi nemški vpliv na Dunaju in se objava te korespondence prepriči. Izvolkski je dobro vedel, da bi objava te korespondence povzročila ravno v tem trenutku težek izbruh ruskega mnenja proti njemu in bi bil uspeh ta, da bi sam sfrčal v zrak. Na Dunaju je bil, kot se spominjam v času, ko se je stavilo vprašanje o objavi te korespondence, ki naj bi se izvršila v kratkem času, vtis ta, da države objavljajo tajno korespondenco tedaj, če stojijo neposredno pred vojno. Knez Bülow je posredovanje obljubil, če se bo Rusija obvezala resno pozvati Srbijo, naj čuva mir. V nasprotnem slučaju bo Nemčija pustila, da Avstrija koraka naprej. Bülow je tudi omenil, da se da najti izhod, če vse države naznanijo Avstro-Ogrski svoje soglasje pri aneksiji, zlasti radi tega, ker jo je sprejela tudi Turčija. Bülow je ta predlog ponovil še v posebnem brzojavu na nemškega poslanika v Petrogradu in poslal Aehrenthalu prepis brzojavke.

Avstrija zagotavlja Nemčiji, da je ubogljiva

Medtem je avstrijski prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand dal nemškemu cesarju potom nemškega poslanstva na Dunaju vedeti, da je Avstrija Nemčiji absolutno udana. Franc Ferdinand je zanikal, da bi Avstrija delala na vojno. Priznal pa je, da se bo vojna dala težko preprečiti. Naslednjega dne, 18. marca, je sporočil cesar Viljem potom nemškega poslanika na Dunaju cesarju Francu Jožefu, da je zadovoljen nad tem, da se je položaj povečini razčistil; pri tem je mislil na možnost avstrijsko-ruske vojne. Francu Jožefu pa prepušča svobodno presojo položaja, ko bo konec njegovega potrpljenja napram Srbiji. Zelo interesantna poteza, če jo primerjamo s tistim čudnim dvomom, ki je vladal dolgo časa nad tem, kakšno stališče bo zavzela Nemčija napram avstro-ogrskemu ultimatu Srbiji v juliju 1914.

Anglija posreduje

Radi tega koraka je 18. marca posredovala Velika Britanija s predlogom, da se pozove Srbija, naj da jamstvo, da ne bo podvzela nikakih korakov, ki bi mogli posredno, bodisi neposredno povzročiti nemire na avstro-ogrskem ozemlju, in da bo ugodila vsem obvezam prijateljstva in dobrega sosedstva. Aehrenthal ta predlog ni zadovoljil. Radi tega ga je odklonil tudi Bülow. Nemčija, je dejal, dela malo bolj točno. Aehrenthal je hotel si pridobiti čas, da uniči Srbijo, potem ko je dobil zagotovilo, da Rusija radi Srbije ne bo posredovala. 19. marca je sporočil Nemčiji, da če bo Srbija ali Anglija odklonila sprejeti tako izjavo, kot bi jo predložili Avstro-Ogrska in Nemčija, ne bo uničil srbske neodvisnosti ali se dotaknil njene krajevne celovitosti, ampak po srbskem porazu zahteval vojno odškodnino v višini 20 milijonov funtov šterlingov in zasedel Belgrad in ga držal toliko časa, dokler ne bi bila plačana odškodnina. Aehrenthal pristavlja v tem poročilu, da je zavrgel svojo prejšnjo misel, razdeliti Srbijo med Avstro-Ogrsko, Bolgarijo in Romunijo, ker bi ta korak zbudil v Evropi preveč razburjenja. Tudi bi ne bilo z ozirom na notranji položaj Avstrije izvršljivo vključiti vso Srbijo v Avstro-Ogrsko monarhijo. Naravno, pravi Aehrenthal dalje, bi po porazu Srbije postalo pereče srbsko dinastično vprašanje. Vztraja pa na tem, da bi, četudi bi končno Srbija postala republika, vztrajal na plačilu 20 milijonov funtov šterlingov odškodnine; odškodnina bi se plačevala v kolikor mogoče majhnih obrokih, zato da bi se avstrijski pritisk v Srbiji čim dalje uveljavljal. Svoje namere, vsaj kar se Nemčije tiče, je Aehrenthal potemtakem jasno razkril.

Vse zaman - Vojna

Drugi migljaj je bil dan v brzojavu z dne 21. marca, katerega je poslalo nemško zunanje ministrstvo nemškemu poslaniku na Dunaju. V tem se poroča, da je Aehrenthal spremenjeni angleški predlog za srbsko deklaracijo gladko odbil, ker ni hotel prekiniti pogajanj, marveč kazati dobre namene in tako spopolniti čas do konca meseca. To so bile lastne besede Aehrenthalove.

Mir med Avstro-Ogrsko in Rusijo, med Nemčijo in Rusijo, med Nemčijo in Francijo je bil odvisen od vsakega bodočega avstrijsko-srbskega spopada. Vojna je bila v vsakem letu bližja, kakor hitro so se ostrile razmere med Dunajem in Belgradom, kar se je večkrat zgodilo, dokler ni končno umor nadvojvode Franca Ferdinanda v Sarajevu 28. junija 1914 dal Avstro-Ogrski priliko, začeti s kazenskimi operacijami, katerih ni mogla izvesti spomladi 1909. Rusija se je sedaj brezpogojno uprla nemškemu pritisku in v Evropi je zagorela velika vojna, potem ko je predigra šla skoro po istih potih kot v marcu 1909. To je tudi razlog, zakaj sem smatral, ko sem tiste dni preživel na Dunaju, bosansko aneksijsko krizo za pravo predigro k svetovni vojni.

Anglo-American N. S. Copyright.

Maksim Gorki v šoli*

(Odlomek iz knjige spominov »Med tujimi ljudmi«, 1922.)

Jeseni so me dali v šolo. Prišel sem tja v maminih čevljih, v suknji, katero smo skrojili iz obleke stare matere. Hlače sem moral nositi nazunaj, saj nisem imel škornjev. Vse to je postalo na mah predmet splošnega zasmehovanja. Zavolj rumene srage so mi nadelili priimek »kaznjeneček.« Z dečki sem se sicer kmalu pobotal, a učitelj in pop me nista marala. Učitelj je bil plešast, rumen, iz nosa mu je vedno tekla kri. Prišel je v razred z zamašenim nosom, se vsedel k mizi in nosiljavo izpraševal učence. Venomer je nepričakovano sredi besede obmolknil, potegnil vato iz nosa, jo ogledoval in zmajal z glavo. Imel je plosk, bakren, kisel obraz z zelenkastimi, zakajenimi gubami. Popolnoma odvečne svinčene oči so posebno kazile ta obraz. Tako neprijetno so obvisle na meni, da sem nehote vedno dvignil roko ter si obrisal neviden kletj na licih. Par dni sem sedel pri prvem oddelku na sprednji klopi skoro poleg učiteljeve mize; to je bilo nezno. Zdelo se je, da nikogar ni videl razen mene. Neprehoma je nosiljal: Pesko-ov, kdaj že boš oblekel drugo srage? Pesko-ov, ne vozi nog po tleh! Peskov, že zopet nisi obrisal čevljev, cela mlakuža je na tle-eh!

* Prinašamo to izredno lepo črtico v spomin na 35 letnico pisateljevanja Gorkega (glej oddelek »Za duha in srce« na 6. strani!). Ta črtica, v kateri pisatelj tako očarljivo opisuje osebo škofa Hrisanta, kakor bi jo podobno znal samo globokoverni Ljeskov, je tembolj značilna, ker Gorki kot socialni demokrat in materialist po programu krščanskemu versstvu ni naklonjen.

¹ Kaznjenci so na hrbtu nosili rdečotno znamenje rumene barve.

² Prava srage nadomešča pri ruski noši suknjo.

Vračal sem mu na divjaški način milo za drago. Dobil sem nekoč polovico lubenice, jo izdolbel in navezal na vrvice na utež, ki je odpirala vrata v temačni veži. Ko so se vrata odprla, je zlezla lubenica navzgor, čim pa je učitelj zaprl vrata, se mu je spustila lubenica kakor kužna naravnost na plešo. Sluga me je ta dan odpeljal z učiteljevim pismom domov, pa sem plačal to šalo z lastno kožo. Drugikrat sem mu nasul v miznico tobaka, ki ga je vohala stara mama. Učitelj je tako kihnil, da je moral zapustiti razred. Poslal je namesto sebe svojega zeta častnika, ki nas je pustil peti vse skupaj »Bože, carja hrani« in »Ah, prostost ti moja zlata.« Onim ki so slabo peli, je delil udarce z ravnilom po glavah: znal je posebno glasno in smešno lopniti z ravnilom, bolelo pa ni nič.

Katehet, lep in mlad, bujnokodrast pop, me ni maral, ker nisem imel »Zgodbe Svetega pisma stare in nove zaveze« in sem oponašal njegov način govorenja.

Če je vstopil v razred, mi je redno stavil vprašanje:

— Peskov, si prinesel knjigo ali ne? Da, knjigo?

Odgovarjal sem:

— Ne. Nisem prinesel. Da.

— Kaj, da?

— Ne.

— No, pa pojdi domov! Da, domov. Kajti te nimam namena učiti. Da. Nimam namena.

To me ni posebno bolelo. Šel sem ven in sem se potikal do konca šolskega časa po umazanih predmestnih ulicah in opazoval njih hrupno življenje.

Učil sem se srednje, a kljub temu so mi kmalu rekli, da me bodo spodili iz šole radi nedostojnega vedenja. To mi je grozilo z velikimi neprijetnostmi in postal sem hudo za-

² Zahvalna pesem osvobojenih kmetov carju Aleksandru II. po odpravi tlake leta 1861.

mišljen. A dobil sem pomoč — v šolo se je nepričakovano pripeljal na obisk škof Hrisant.

Ko se je vsedel, majhen in v široki obleki, k mizi, si je malo zavihal rokave, da oprosti roke, in je rekel: — No, pogovorimo se, deca moja. V razredu je postalo na mah veselo in toplo, zadisalo je po nečem prijetnem. Po mnogih drugih je poklical k mizi tudi mene in me resno vprašal:

— No in ti — koliko let imaš? Samo-o? Ti pa si dolg, prijatelj, kaj? Najbrž si stal vedno na dežju, kaj?

Položil je na mizo drobno suho roko z dolgimi ostrimi nohti, pograbil s prsti svojo redko bradico, mi uprl v obraz dobre oči in dejal:

— No, pa mi povej, kaj ti je vseč iz zgodbe svetega pisma?

Ko sem mu rekel, da nimam knjige in se ne učim veronauka, je popravil svoj meniški klobuk in vprašal:

— No, kako pa to? Tega se vendar mora človek učiti! Mogoče pa znaš karkoli sam ali si kaj čul? Psalme poznaš, praviš? To je lepo! Pa še molitve? No, torej vidiš! Pa še življenje svetnikov poznaš? V verzih? O, ti pa veliko veš, prijatelj.

Priказal se je naš pop, upehan in rdeč. Škof ga je blagoslovil, a ko je začel pop pripovedovati o meni, je škof dvignil roko in rekel:

— Dovolite za trenutek... No pa mi povej o Alekseju, božjem človeku?

— Prav je to, prijatelj, kaj? — mi je rekel, ko sem se zataknil, ker sem pozabil

¹ Psalmi so bili v stari Rusiji prva učna knjiga po abecedi, in tudi Gorki se je tako učil pri svojem dedu.

² Deček se je naučil ljudskih nabožnih pesni pri stari materi.

³ Prijatelj — ljudska povest o kraljeviču, ki odide v puščavo.

nek verz. — No zdaj pa še kaj? ... O kralju Davidu, praviš? Seveda bom poslušal, pa še kako rad!

Videl sem, da me res poslušal in so mu pesmi všeč. Dolgo me je spraševal, potem pa se je nenadno ustavil in je hitro vprašal:

— Po psalmih, praviš, da si se učil? Kdo pa te je učil? Ali je dober ta tvoj ded? Hud je, praviš. Glej ga no! Ali mu ti hudo nagajaš?

Bil sem v zadregi, a sem vendar rekel — da! Učitelj in pop sta mnogobesedno potrdila moje priznanje. Škof ju je poslušal s povesenimi očmi, potem pa je vzdihnil in rekel:

— Si čul? Take stvari pripovedujejo o tebi! No, stopi bližje! Položil mi je na glavo roko, ki je dišala po cipresnem molku, in je vprašal:

— Zakaj počenjaš take reči?

— Hudo dolgočasno je v šoli.

— Dolgeas? No, prijatelj, to pa menda ne bo res. Če bi ti bilo dolgeas, potem bi bil ti slab dijak, in vendar pravita učitelja, da se dobro učiš. To pomeni, da bo vmes kaka druga stvar.

Dobil je iz nedrij malo knjižico in je zapisal:

— Peskov Aleksej. Tako. Veš kaj, bratec, nekoliko se že boš moral brzdati, nikar preveč ne razgrajaj! Nekoliko boš že smel, preveč pa ne smeš, sicer se te bodo naveličali ljudje. To je že vedno tako. Ali ni res, otroci?

Veliko glasov je veselo odgovorilo, vsi skupaj:

— Res!

— Vi vsi najbrž le malo razgrajate?

Dečki so se muzali in odgovarjali:

— Ne! Mi tudi veliko nagajamo! Še preveč!

Škof se je naslonil na stol, me stisnil

N. Velikonja:

Problemi naše obče uprave

1. Dualistično naziranje o nalogi naše, predvsem pa notranje uprave.

Spričo zanimanja za probleme naše uprave sedaj, ko imamo Slovenci notranjega ministra in ko pričakuje vsa država nekaj odrešilnega od nas Slovencev v njeni reformi, si dovoljujem zabeležiti par misli kot človek, ki stvar gleda v neposredni bližini.

O nalogah naše (predvsem notranje) uprave si marsikdo še ni na jasnem. Čemu naj služi pravzaprav upravni aparat v državi? V naših merodajnih krogih se to vprašanje še ni tako razčistilo, da bi se moglo orientirati tudi javno življenje. Tudi če se pojavi zakon, kakor je zakon o obči upravi, se ta ne izvaja v svojih posledicah v naslednjih zakonih niti v uredbah in tako trpi vsa naša uprava nad razdvojenostjo, ki državi in javnosti ni v prid.

Treba si je enkrat postaviti vprašanje, ali je funkcija naše obče (predvsem pa notranje) uprave zgolj policijska funkcija t. j. samo skrb za javni mir in red odnosno ali ni dolžnost uprave, da pospešuje tudi javni blagor ter se peča n. pr. z gospodarskimi problemi države. Iz glasov, ki jih slišimo, se zdi, da je med tema dvema naziranjema stalno nihanje, pri katerem prevladuje policijsko-varstveni element na jugu naše države ter vedno bolj ponehuje proti severozapadu.

Sedanji notranji minister dr. Korošec je v svoji nastopni izjavi poudaril drugo nalogo, zahtevajoč med drugim, naj bo upravni uradnik prijatelj ljudstva. S tem je označena smer, da se ima izvajati zakon o obči upravi v polnem obsegu. Nezaupanje do uprave v bivši Srbiji ni od danes, temveč korenini v takrat opravičljivih zgodovinskih razlogih, zato je tembolj pozdraviti ta preokret v oficijelni miselnosti vladnih činiteljev. Kajti, kar je bilo opravičljivo pred 50 leti v bivših srbskih krajih, ko predvsem ni bilo mogoče preskrbeti kvalificiranih upravnih organov, v dnevih državnih univerz in pa visoke evropske kulture ni več na mestu.

Narod ima pravico zahtevati od državne uprave, da mu ni samo policaj, temveč brezplačni svetovalec v vseh mogočih dnevnih vprašanjih. Narod rabi čim manj policajev, toda tem več nesebičnih, moralno visoko stoječih in izobraženih upravnikov, ki se zavedajo, da je od njih odvisno toliko in toliko koristi posameznika in javnosti, ljudi, ki stoje v narodu z iniciativnim delom, ljudi, ki nikoli ne pozabijo, da so kljub morebitnemu temu ali onemu strankarskemu prepričanju služabniki celokupnosti.

Vprašanje, ki se še ni dokončno rešilo, a se radi kulturnega in gospodarskega napredka v državi čimprej mora rešiti, se glasi:

»Ali policija ali gospodarsko-kulturni pijo-nir?«

Severo-zapadna in srednja Evropa se je že odločila in dejstva govore, da ne v škodo javnosti.

2. Ozkoscna centralizacija naše uprave.

Dva momenta tako ostro očrtujeta značaj naše uprave: nezaupljivost in želja po oblasti. Po zakonu o obči upravi in zakonu o državnem svetu in upravnih sodiščih bi morala ministrstva pustiti sreskim poglavarjem in velikim županom odločujočo oblast in sicer sreskim poglavarjem v prvi instanci, velikim županom v drugi instanci. Toda to načelo se ne drži. Neredko ministrstvo odloča v prvi in poslednji instanci preko vseh teh zakonitih predpisov. V večini zakonikih načrtov in novih zakonih se krči pristojnost sreskih poglavarjev na minimum, vedno bolj postajajo sreski poglavarji samo orožniška poveljstva. Ministrstva hočejo imeti upravni aparat do minucioznosti v svojih rokah in zaradi tega zastaja delo, zaradi tega so potrebne intervencije v centrali, zaradi tega so narodni poslanci obremenjeni s posredovanji, zaradi tega je marsikateri rešitev radi potnih in drugih stroškov tako draga. Ker pa ljudje, ki v centrali stvari rešujejo, ne poznajo krajevnih prilik, nimajo in ne morejo imeti inicijative. Ves upravni aparat deluje kakor mrzel stroj mimo in preko ljudskih potreb. Če bi imeli še tako sposobno upravno uradništvo, se mora ta način uprave spremeniti v zgolj policijsko varstveni aparat, ki mora po svojem bistvu moriti gospodarski razvoj dežele.

Če bi se izvedla decentralizacija uprave po zakonu o obči upravi, bi z ozirom na kontrolo oblastne samouprave morala samoposebi iz državnih uradov izginiti korupcija, kjer je. Sam za svojo osebo sem sicer prepričan, da glavni vir korupcije ni iskati med uradništvom, temveč drugje in da če kdaj kateri uradnik vzame kakšen groš nepravilno in protizakonito, da je kdo drugi odnesel levji del. Toda, če bi ministrstva ne odločala v vsaki stvari, temveč rajši strogo nadzirala poslovanje podrejenih organov, bi se podrejeni organi pač čuvali nekorektnih dejanj. Pri organih ministrstva bi izginil osebni interes za tako ali tako rešitev te ali one stvari, ker bi sami ne mogli zaradiiti, podrejeni organi bi pa prav v strogem nadzorstvu našli hrbtenico za svoje zakonito in objektivno poslovanje. Tako pa vpliva glas o korupcijskih aferah v ministrstvih demoralizujoče na bedno podrejeno uradništvo pri velikih županih in okrajnih glavarjih, ustvarja se nevarna psihoza, ki ji mora podležiti še tako močan značaj.

Drugo vprašanje je torej:

»Ali ozka centralizacija uprave ali njena decentralizacija?«

Tudi v tem pogledu nas Evropa zelo nazorno učil

Novi zakon o bankah naj zaščiti vlagatelje

Povečanje kazenske odgovornosti za vodstva bank - V kratkem dobimo nov zakon o bankah - Naša trgovinska politika - Razprava o proračunih ministra za trgovino in za socialno politiko

k Belgrad, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Narodna skupščina je popoldne ob 4 imela sejo. Najprej je prišel v razpravo nujni predlog KDK, v katerem se zahteva, da narodna skupščina izvoli odbor 21 članov, ki naj tekom enega meseca preišče in narodni skupščini predlaga potrebne ukrepe za popolno osiguranje in izplačilo vlog naših izseljencev pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Belgradu ter Banki i štedionici na Sušaku. Nadalje se v predlogu vlada poziva, da pri tej priliki predloži zakonski načrt o zaščiti vlagateljev in kontroli bank in odgovornosti upravnih organov delniških družb. K temu predlogu so govorili sam. dem. Kšanovič, radičevac Pavle Radič, sam. dem. Krizman in zemljoradnik Voja Lazič.

Trgovinski minister dr. Spaho je v odgovoru izjavil, da ne more sprejeti prvega dela predloga, ker so pravosodne oblasti prisiljene, storiti korake ob stečajih posameznikov kakor družb proti tistim, ki so se pregrešili zoper zakon in spravili v nevarnost denar, ki so ga jim vlagatelji zaupali. (Odobranje na desnici.) Ravno danes je dobil odgovor od ministra za pravosodje, da je dal v tem oziru svojim organom drugačna navodila glede bank, ki so predmet razprave. Če bodo vsa sodišča v takih slučajih po teh navodilih postopala, bo manj konkurzov in manj denarja bo prišlo v nevarnost. Glede drugega dela predloga izjavlja, da je takoj začel izdelovati zakon o bankah, čim je prevzel trgovinski resor. Ta zakon bo zadostil vsem zahtevam, ki jih stavi predlagatelj. Načrt je že gotov in se bo v najkrajšem času predložil narodni skupščini. (Odobranje na desnici.) S tem zakonom se bo dala vlagateljem največja zaščita. Uvedla se bo kontrola nad bankami ter se bo povečala kazenska in materialna odgovornost tistih organov bank, katerim vlagatelji zaupajo svoj denar. Iz teh razlogov minister misli, da ni treba sprejeti nujnosti predloga. (Odobranje na desnici.)

Nato je skupščina prešla na razpravo

o proračunu trgovinskega ministrstva

Trgovinski minister dr. Spaho je v svojem eks-pozuju naglasil, da se v naši trgovinski politiki kakor tudi v delovanju trgovinskega ministrstva niso v poslednjem času pripetili nobeni važnejši dogodki. Ratificirale so se trgovinske pogodbe z Nemčijo, Anglijo in Belgijo. Trgovinska pogodba smo sklenili z Grčijo. S to pogodbo se je posebno zagotovila našim južnim krajem izvoz kmetijskih pridelkov v Grčijo. Pogodba se bo v najkrajšem času predložila skupščini v potrditev. Pri tej priliki bo imela skupščina priliko, seznaniti se s podrobnostmi te pogodbe. Pogajanja z Avstrijo za revizijo trgovinske pogodbe so v teku. Revizijo te pogodbe je predlagala Avstrija. Na predlog smo pristali. Trudili smo se, da vse pretirane zahteve Avstrije odbijemo. V tem pogledu naš položaj ni lahek, ker vse industrijske države, kamor gredo naši kmetijski pridelki, v zadnjem času vodijo takšno gospodarsko politiko, ki otežkuje naš izvoz. Tako Avstrija, Nemčija, Češkoslovaška in Švica, ki vodijo v poslednjem času precej agrarno zaščitno politiko. Zato smo prisiljeni, vztrajati pri precej visokih carinskih postavkah za industrijske izdelke. Če se pri nas slišijo pritožbe proti previsokim industrijskim carinam, moram naglasiti, da je večina visokih carin v našem carinskem tarifu radi tega, da omogočimo izvoz naših kmetijskih produktov v industrijske države.

Storili so se koraki za sklenitev trgovinske pogodbe s Španijo in Turčijo. S Španijo radi izvoza lesa, s Turčijo pa iz istega razloga, kakor z Grčijo, da omogočimo izvoz naših pridelkov, posebno iz južnih krajev in da najdemo tržišča za našo mlado industrijo. Vsak čas se bodo pričela trgovinska pogajanja s Češkoslovaško. Načrtujem, da bomo v najkrajšem času spopolnili sistem naših trgovinskih pogodb in da bodo s tem izginile številne carine, ki so še danes v našem carinskem tarifu.

Glede delniških družb, denarnih zavodov, bank in kreditnih ustanov sem imel že preje priliko, ob predlogu o Prvi srbski zemljoradniški banki omeniti, da se nahaja v trgovinskem ministrstvu izdelan zakon o bankah, ki bo popolnoma zaščitil vlagatelje in povečal kazensko in materialno odgovornost vseh, katerim se zaupa tuji denar. Trgovinsko ministrstvo stalno nadzoruje vse delniške družbe, posebno pa denarne zavode. Metode pa, ki se v teh zavodih uporabljajo, so tako komplicirane in tako nesodobne, da je to nadziranje zelo težavno.

Nato govori

o Državni hipotekarni banki

in ustanovitvi njenih podružnic v Zagrebu in v Ljubljani. Navaja, da je bila ustanovitev bančne podružnice v Ljubljani sprejeta z nerazumljivim nezaupanjem. Državna hipotekarna banka ni ustanovila svoje podružnice zato, da bi ljudstvo izkoriščala, ampak da ga podpira. Pričakuje, da bodo ravno v Sloveniji vsi objektivni ljudje njeno delo visoko cenili.

Po kratki debati je bil proračun trgovinskega ministrstva sprejet.

Nato je skupščina prešla na razpravo

o proračunu ministrstva za soc. politiko

Minister za socialno politiko je v svojem eks-pozuju izjavil, da se predloženi proračun za l. 1928-29 ne razlikuje mnogo od lanskega. Glavna razlika je v tem, da se je vsota za plačevanje redne invalidnine in državnih dolo-kov v znesku 275.000.000 Din vsavila v od-delek IL proračuna, ki spada pod finančno ministrstvo. Postavke za odkup invalidnine so premajhne. Zato se bo morala najti drugačna ureditev. V drugem polletju 1927 se je izdalo 1.500.000 Din podpora za brezposelne. Sredstva za podpiranje brezposelnih so bila v tem letu znatno večja in so odgovarjala številu brezposelnih, katerih je bilo med kvalificiranim delavstvom 35.000, med nekvalificiranim pa 200.000. Ministrstvo je izvrševalo kontrolo nad osiguranjem služb. L. 1927, so inspekcije dela zavarovale 137.000 delavcev. V naši državi je zaposlenih 12.000 inozemskih delavcev. Od teh ima 900 stalno dovoljenje, ker so prišli v državo pred 14. julijem 1922. Ostali imajo začasno do-voljenje. Njihovo število se stalno manjša.

Z žalostjo ugotavlja, da se je preteklo leto izselilo 21.976 naših ljudi. Ta pojav moramo pripisati gospodarskim razmeram, ki so vladale do zadnjega leta. V latinsko Ameriko jih je šlo 11.231, v anglo-saksonsko pa 10.745. — Glede državne statistike pravi, da so sredstva zanjo na žalost vedno manjša. Letos znaša kredit 3.954.944 Din nasproti 6.000.000 za 1924-25. Državna statistika se mora boriti s težavami. Njeno delo je vendarle precejšnje. Izdelala je popis prebivalstva in izdala drugo knjigo popisa domače živine. V tisku je prvi zvezek demografskih rezultatov popisa prebivalstva. Pripravlja se knjiga o kriminalni statistiki. — Po sprejetju zakona o vrhovni upravi se bo začelo z reorganizacijo državne statistike s posebnim zakonom.

Nato je bil proračun po kratki debati sprejet. Na vrsto bi bil moral priti proračun ministrstva za izenačenje zakonov. Predsednik dr. Perić je obvestil skupščino, da se je v finančnem zakonu črtal kredit za to ministrstvo in vpraša skupščino, če s tem soglaša. Skupščina se je izjavila za. S tem se je ukinilo to ministrstvo. Nato je prišel na vrsto proračun rezervnih kreditov. Ker se ni nihče javil k besedi, je bil proračun sprejet brez debate. Nato je prišel v razpravo

proračun dohodkov.

K besedi se je oglasil samo zemljoradnik Voja Lazič. Nato je skupščina sprejela tudi ta proračun. Ob 11 zvečer se je skupščinska seja zaključila in sklicala prihodnja za jutri dopol-dne. Na dnevni red prideta proračuna mini-strstva za agrarno reformo in proračun zunan-jega ministrstva. Na ta način bi bila proračun-ska debata razen o finančnem zakonu končana.

Izravnavna proračuna

k Belgrad, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Finančni minister dr. Bogdan Marković je danes poslal predsedniku narodne skupščine dr. Nin-ku Periću pismo, v katerem mu je obrazložil ukrepe, ki jih on predlaga za uravnavanje pro-računskega primanjkljaja. V uvodu pravi, da so se pri sestavi proračuna letos vse postavke do-hodkov vzele mnogo nižje kakor lansko leto, tako da je skupna vsota dohodkov mnogo manj-ša kakor lani. To se je storilo radi tega, ker so bili dohodki v prvih mesecih proračunskega leta 1927-28, ko se je proračun sestavljal, radi slabe konjunktуре manjši. Potem pa so se i-jeseni in pozimi popravili, tako da se je vzpos-tilo popolno ravnotežje. Iz celotnega pregleda dohodkov je razvidno, da se naš finančni po-ložaj boljša.

Nato minister podaja podroben pregled dohodkov po posameznih skupinah in ugotav-lja, da so določeni dohodki v proračunu za leto 1928-29 bili iz omenjenih razlogov precej nizko postavljeni. Dohodek pri monopolu, tobaku, vžig-alicah, cigaretah, soli je treba ceniti višje. Zato narodni skupščini predlaga, da se za po-kritje primanjkljaja 184.176.647 Din dohodki ta-kole zvišajo:

Monopolska uprava, oddelek I. Monopol tobaka po odbitku procentov, se poviša za 52 milijonov 700 tisoč Din. Oddelek II. Monopol soli po odbitku odstotkov poveča za 53.316.638 Din. Oddelek IV. Monopol vžigalic se poveča na 7.000.000 Din. Oddelek V. Monopol ciga-retnega papirja po odbitku odstotkov za 6 mi-lijonov 160.000 Din. Skupno povišanje dohodkov 119.176.638 Din. Carine in agio, oddelek XII. postavka 1. Carina na uvoz se poviša za 5 mi-lijonov 226.19 Din. Oddelek XII. postavka 2, ca-rina na izvoz se poviša za 500.000 Din. Oddelek XII. postavka 7. se zaokroži na 5000 Din. Vse-ga 63.009.000 Din. Manjši dohodki: Oddelek XXXI. postavka 4. prispevki mestnih občin za stroške državne policije 2.000.000 Din. Celotni

povišani dohodki bodo znašali 184.176.647 Din. Toliko znaša deficit

Finančni zakon v ministrskem svetu

k Belgrad, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Mi-nistrski svet je imel včeraj dopoldne in po-poldne seje, na katerih je obravnaval aman-demente za finančni zakon. Obravnaval je do-sedanja določila finančnega zakona, kakor tu-di nove amandamente.

Kraljeva družina v Belgradu

k Belgrad, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj se je snoči vrnil iz Topole v Belgrad. Danes dopoldne se je vrnila iz Bukarešte Nj. V. kraljica Marija s prestolonaslednikom Pe-trom, kraljevičem Tomislavom, knezom Pav-lom in princezinjo Elizabeto.

Nove manifestacije češkoslovaške - jugoslovanske vzajemnosti

k Belgrad, 12. marca. (Tel. »Slov.«) Pred-sednik češkoslovaške delegacije za zbliznanje in poglobitev kulturnih in gospodarskih zvez z Jugoslavijo dr. Uhlir se je po večdnevnem bivanju v Belgradu, kjer je pripravil vse za sestanek obeh delegacij v Dubrovniku, ob pol 12. vrnil v Prago. Uhlir je ob priliki svojega bivanja v Belgradu prišel v stik s tukajšnjimi znanstvenimi krogi in jih povabil, da se ude-leže odkritja spomenika velikemu francoske-mu zgodovinarju Denisu, kateremu bodo po-stavili spomenik v Pragi, 26. do 28. oktobra letos se vrši v Pragi manifestacijski kongres slovanskih politikov in znanstvenikov. Dr. Uhlir se je radi tega razgovarjal tudi z za-stopniki akademije znanosti in vseučilišča o udeležbi na tem kongresu. Po dogovoru z vse-učiliškim profesorjem dr. Radonjičem, se bo-do tudi jugoslovanski znanstveniki udeležili tega kongresa.

Slovenci v Italiji

Umrl je č. g. Pospišil Frane, župnik v Munah. V nedeljo ga je zadela kap med sv. mašo. — Du-hovniške vrste se vedno bolj redčijo, naraščaja ni. Hud udarec je zadala slovenski Istri fašistov-ska vlada z izgonom duhovnikov, ki jim je bilo zavrnjeno državljanstvo. V Birkinih, kjer je pred italijansko okupacijo službovalo 11 duhovnikov, se danes le še štirje.

Božji služabniki in harpije. Pod senzacional-nim naslovom »Absurdnosti, samovoljnosti in na-silja na meji. — Italijanski duhovnik zlostavljen v Jugoslaviji« čitamo v »Popolu di Trieste« dolgo poročilo o incidentu, ki se tudi po Popolovem za-trdilu omeji na naslednje: S privojenjem češkega in senjskega škofa zahaja italijanski duhovnik Ma-riottini preko meje k Italijanskim družinam v Dre-novi, ki je pripadla Jugoslaviji. Graničarji oblo-žujejo Mariottinija, da med Italijani v Drenovi pro-pagandira proti Jugoslaviji. Ko se je nekoga dne Mariottini vrnal v Italijo, mu je graničar, ki je stal na straži, vzel prehodnico in jo raztrgal. »Po-poloc sam poroča, da so jugoslovanska oblastva izvršila preiskavo in »da niso dala prav granič-arju.« Toda fašistovskemu listu ni to zadosti in zahteva glavo graničarskega kapetana v Jelenjah ter piše: »Treba je odstraniti tega izvalca. Za-litev italijanskega državljanina in služabnika božje-ga še enkrat dokazuje čisto policijsko miselnost avstro-ogrskega tipa, s katero so navdahnjeni ju-goslovanski funkcionarji. — To so torej »absurd-nosti, samovoljnosti in nasilja na meji in zlostav-ljanja italijanskega duhovnika.« Jasno je, da smo mi proti vsakemu tudi najmanjšemu nepotrebnemu šikaniranju naših kakor tudi tujih državljanov na meji in hvalevredno je, da so naša oblastva ukrenila že vse potrebno glede tega incidenta. Toda dovoljeno naj nam bo vprašanje, ali je prav »Popolo di Trieste« poklican, da s tako odločnostjo protestira proti tako strašnim »nasiljem« in se za-vzema za »služabnike božje? Zakaj se ta list nik-dar ne zavzame za katoliške duhovnike na Primor-skem? Ali niso tudi ti »služabniki božje? Ko se fašisti l. 1921. odvedli v avtomobilu č. g. Mila-noviča iz Kringe in ga pretepli, ko so fašisti istega leta zgrabili g. Črvarja, župnika v Zrenju, ga me-tali »za šalo« na tovrni avtomobil in nazaj na tla, češ da nalagajo vrečo moka, ga potem ob-držali zaprtega dva meseca in venomer vpili pred njegovo celico: »Treba je umoriti tega duhovnika prasca!«, ko so fašisti l. 1926. v Kršnu zvalili ponoči na cesto č. g. Rovisa, češ naj gre previde-val, in ga v cerkveni obleki do krvi pretepli — takrat se »Popolo di Trieste« ni zavzel za ka-toliške duhovnike, ampak je grozodejce še ščuval proti »rjovečim volkovom! In kdo je moralno od-govoren za krkavske dogodke, ako ne »Popoloc? Ali ni prav ta list še tni nazval »harpije« slo-vanske duhovnike, ki so vendar duhovniki katoli-ške cerkve? Seveda je treba razlikovati med »slu-žabniki božjimi« in »harpijami«, kakor bolje nese.

Č. g. Andreja Gabrovška, kaplana v Rojanu pri Trstu, so oblastva pozvala, naj tekom tega meseca zapusti Italijo. G. Gabrovšek je prošil za italijansko državljanstvo, a mu je italijanska vlada prošnjo zavrnila. — V četrtek se je poslovil od svojih prijateljev č. g. J. Soklič, župni upravitelj v Klanecu, ki mora zapustiti Italijo.

Slovanskim duhovnikom v Italiji se napove-dujejo nova preganjanja. Te dni mora zapustiti Primorsko pet mladih delavnih slovenskih duhov-nikov; župniku v Tomažu je bil prepovedan vstop v šolo; župniku na Proseku je bilo ukazano, da po-učuje veronauk v italijanski; g. Vidavu, župne-mu upravitelju v Cerah, grozi italijansko časo-pisje, ker noče poučevati otrok v italijanskem je-ziku; v Krkavcih je imel podestat pred zbranim ljudstvom hujskaški govor proti »lažnjivim pa-strjem« in »Piccoloc« je priobčil zapovedoma dva napada proti goriskemu nadškofu mons. Sedeju. Uradno glasilo fašistovske stranke opozarja, »da bo fašistovska akcija proti slovenskim duhovni-kom »intransigentna in neodnoljiva«, v »Piccoloc« zopet čitamo, da je treba »strogo revidirati po-ložaj slovenske duhovščine. Vsa ta znamenja napo-vedujejo novo preganjanje naših duhovnikov na Primorskem. Vsa akcija gre za tem, da se slo-venski duhovniki prisilijo poučevati veronauk v italijanskem jeziku. Položaj je torej isti kakor na Južnem Tirolskem. Slovenskega duhovnika čakajo še bridke ure. Krepi ga še odino zavest, da trpi za pravično stvar in da ima za seboj katoličane vsega sveta.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Nocoj imata nočno službo: Ramor na Miklošičevi cesti in Trnkozy na Mestnem trgu.

© Smrtna kosa. Včeraj je preminul po dolgi bolezni višji sodni svetnik g. Josip Potrat. Pogreb bo v sredo popoldne iz hiše žalosti Stari trg 21. Ura pogreba se bo še naznanila.

© Francosko predavanje, namenjeno profesorjem francoščine. V torek, 13. t. m. ob 9 zvečer bo predaval profesor Martin v francosko-slovanskem klubu o naučnih pripomočkih za pouk v francoščini. Razkazoval bo najnovejše pedagoške knjige: slovnice, čitanka, tekste z in brez komentarjev, knjige o francoščini itd.

© I. meščanska šola na Prulah je zopet letos v soboto 10. in v nedeljo 11. t. m. priredila lepo uspelo glasbeno akademijo. Glasbeni napredek od lanskega leta je velik. Orkester se je upal spraviti že na dela iz oper in na druge precej težke skladbe. Zlasti ljubko je petje deškega zbora. V soboto so akademijo počastili s svojo navzočnostjo g. župan dr. Puc, oblasni nadzornik v p. g. Wester, šentjakovski župnik g. Barle in precej druge gospode. Delo svojih fantov so pa prišli gledat obakrat tudi očetje in matere. Tako je prav! Šola naj da učencem delo, tako plemenito delo, kot je glasba. Potem ne bo treba učencem iskati razvedrila zunaj šole, kjer pač razvedrilo dobi, katero je pa premnogokrat vprav dvomljive vrednosti. Starši naj se brigajo za šolo. Takale vprizoritev jim krasno pokaže, koliko zmorejo njihovi sinovi, če su v pravih rokah. In na tej šoli so učenci v pravih rokah! Tudi učni uspehi bi bili boljši, ako bi tudi starši poprijeli. Torej lotimo se! G. strok. učitelju Repovšu na lepih uspehih naše čestitke! Na željo premnogih se bo akademija ponovila na praznik sv. Jožefa, v ponedeljek ob pol 11 dop.

© Z nožem v hrbet. V nedeljo popoldne so se stekli v nekem ljubljanskem hlevu hlap-

ci, pri čemer je nekdo sunil hlapca Vincenca Udovca z nožem v hrbet in v rame ter mu prizadejal težje poškodbe. Ranjenega hlapca so prepeljali z rešilnim vozom v bolnico, do čim je bil napadalec aretiran.

© Vlom. Pred božičnimi prazniki 1. 1927. je nekdo vlomil v stanovanje Frančiške Pirman na Dolenjski cesti št. 7 ter pokradel več različnih predmetov in nekaj zlatnine. Dne 10. t. m. pa je neznan vlomilec zopet hotel vlomiti v isto stanovanje, pa se mu je zlomil v ključavnici vitrih, nakar je moral z dolgim nosom oditi.

© Pleskarjevo maščevanje. Pleskar P. v Spodnji Šiški je zelo hud na vse stražnike. Baje so ga nekajkrat že zašili za znanje globe in odtod njegova jeza nanje. Ko je v soboto popoldne belil novo hišo, je prišel mimo ravno oni stražnik, ki ga P. ne mara. P. je hitro izrazil priliko in zamahnil s čopičem po zraku, na stražnikovi kapuci so se zablašali beli madeži. Ker je šel sneg in je bil stražnik pokrit s kapuco, je šele kasneje opazil, kaj mu je P. napravil. P. se je sicer izgovarjal, da ni nalašč švrknul po zraku, vendar mu tega ne bodo verjeli. Kakor on in morda še bolj pa bo obžaloval svojo nevljudnost njegov prijatelj neki študent, ki je pozneje prav surovo ozmerjal stražnika.

© Poziv. Dotična dama, ki je pri meni naročila posteljno prevleko in namizni prt za mesec april 1928, se prosi, da pošlje po naročeno delo tekom 14 dni, sicer ne odgovorjam za naročene predmete. — Avgust Pavle, tapetnik.

© Kristoflič-Bučar: Bluze, otroške obleke!

Maribor

© Veliki župan g. dr. Franc Schaubach se je vrnil iz Beograda in zopet sprejema.

© Popravek k poročilu o tatvini na železnici. V zadnji številki našega lista smo poročali o tatvini, ki se je zgodila na koroškem kolo-dvoru v Mariboru. Ker smo tam imenovali *trdka »Kovina«*, moramo popraviti in pre-klicati njeno soudeležbo. Trdka »Kovina« je bila pomotoma zamenjana z Buhlovo livarno. Vse dotične stvari so se dobile pri preiskavi livarne Buhl, medtem ko pri trdki »Kovina«

sploh ni bilo nikake preiskave. Ker nečemo delati nikomur nikakšne kvivice, prosimo trdka »Kovina«, da nam to pomoto oprusti.

© Dve žrtvi tuberkuloze. V mariborski splošni bolnici je umrl na tuberkulozi gospod dr. Franc Smrdu, star 56 let. Rajni je bil že nekaj let zdravnik v Marenburgu, zadnji čas je služboval v Črni na Koroškem. Pogreb bo danes ob treh popoldne iz bolnice na Pobrežje. — Jetiki je podlegla komaj 20 letna zasebnica Verena Valenček, ki je bila pokopana v ponedeljek popoldne.

© Novo kopališče ob Dravi. Pogajanja za prodajo Schmiederjevega posestva nad brvjo so uspela. Občina bo začela graditi novo dravsko kopališče, kakor hitro bo dopuščalo vreme.

© Občni zbor ribiškega društva. Zadnje soboto zvečer se je vršil pri Gambrinu občni zbor ribiškega društva. Mesto dosedanega predsednika g. prof. Pribila je bil izvoljen za predsednika g. prof. Cotič. Potrjen je bil ves dosedanj odbor.

© Mariborska policija je izvršila od sobote do ponedeljka 7 aretacij in to 2 osebi radi poskusa tatvine, 2 radi beračenja, eno radi tajne prostitucije, eno radi golufije in eno radi pretepa. Radi manjših prestopkov mestno policijskega reda je bilo prijavljenih 24 slučajev.

Celje

© Finžgarjev »Divji lovec« v mestnem gledališču. V četrtek 8. in v nedeljo 11. marca je mestno gledališče po doljšem, skoro že neumljivem odmoru vpriporilo v režiji in inscenaciji ravnatelja Bratine Finžgarjevo narodno igro »Divji lovec«. Takoj moramo pibiti, da se je repriza neprimerno bolje posrečila kot premijera in da smo pri reprizi dobili že »Divjega lovca«, kakor smo si ga v naših razmerah želeli. Menda ga ni slovenskega originalnega dramskega dela, ki bi se moglo ponasati s toliko popularnostjo kot baš »Divji lovec«. Ravno to dejstvo pa stavi i na režijo i inscenacijo i akcijo posameznih igralcev prav posebene zahteve. Tekom nešteti vpriporitev se je na naših odrih izobličil nekaj tipični in v formi podajanja odločni »Divji lovec«. Režiser, ki s to historijo ustvarjeno formo prelomi, se izpostavi nevarnosti, da mu očitajo »polomijo«. Nekoliko tega se je pripetilo Bratini.

V zdravi in upravičeni zavesti, da tradicionalnost ustvarjajočemu teaterskemu geniju ne more postavljati meja, je dal »Divjega lovca« na svojevrsten način, ki se je zlasti očitaval v sceni: fiksen nevtralni okvir, ki naj bi povdarjal kmetijski milje in dihal v vse scene misel kmetijske preprostosti, a tudi svežosti in odločnosti. Zamilsel je dobra, tehnično pa je bil ta okvir vendar le premonumentalno zgrajen. V ta okvir se je slabo podala igra, ki je vse preveč skušala posnemati, kot pa resnično igrati. Zato je mestoma preborno kričanje in preživahna, a nesmotna zunanja akcija zmaličila naravno rast dejanja. Več povdarka bi bilo treba dati drami, ki ji je torišče razgibana duša, kot pa narodni igri, ki se vse preveč rada izgubi v formalnostih. — V konceptu vloge najenotnejši in najdoslednejši je bil rihar g. Pfeiferja, ki ga je zlasti odlikovala odlična maska. Sončeva je brez dvoma velik talent. V njej pa še vse kipi, izrazna skala je še malo-obježna in rada jo mahne preko okvira. Posveča naj mnogo pažnje modulaciji glasu in z avtokritiko naj se sprizani. Ko je pri reprizi odpravila nekatere očitane napake, je bila kar dobra Majda. Skoro isto velja za Verderberjevega Janeza. Zdel se je napram svoji živahni okolici premir in slaboten, v nekaterih scenah (z Majdo v gostilni in na počivališču) pa preburen v čustvovanju. Priznanja je vredna kreacija Gasperja, v kateri je Šegula pokazal doslej nam še neznan rutino. Pohvaliti ga je treba tudi kot vodjo petja ki je bilo tokrat vzorno. Poleg omenjenih so imponirali kovač in njegova žena, Tine, krčmar, zlasti pa Perčev Tonček. — Vprizoritev »Divjega lovca« je brez dvoma kulturni dogodek, katerega pa smo vsled dolžnega spoštovanja napram žrtvam, ki jih igralski zbor za lepoto dramske umetnosti doprinaša, dolžni gledati z drugimi očmi, kot pa gledamo delo visoko subvencioniranih gledališč in ustvarjanje poklicnih igralcev.

© Dramle. Prošlo nedeljo smo imeli pri nas poldnevni prosvetno-politični tečaj, ki ga je vodil tajnik SLS iz Celja g. Peršuh. Kljub mrazu, snežnemu metležu in burji se je po rani sv. maši zbralo v prostorih sedaj prazne kapljanje lepo število možmišljenikov, ki so z napeto pozornostjo sledili poljudnemu razmišljanju o potrebi strunne politične organizacije. Še lepša je bila udeležba po pozni sv. maši, ko je bilo predavanje posvečeno našim fantom in dekletom.

Najugodnejši nakup

oblačil lastnega izdelka nudi

torčka JOS. ROJINA, Ljubljana

Dopisi

Tržič

Na praznik sv. Jožefa se vrši velika telovadna akademija tržičkega Orla ob 8. uri zvečer v Našem domu z zelo pestrim sporedom. Srečke za II. sladozniško loterijo so v Tržiču na razpolago še do praznika sv. Jožefa v trgovini I. del. konzumnega društva v Tržiču. — Zrebanje se vrši neprekinjeno na praznik, dne 25. marca. — Zatorej ne zamudite te prilike, in ne odrekajte se sreči, ki se vam ponuja.

Novo mesto

Podružnica Jadranske Straže se je ustanovila v soboto 10. marca 1928 v Novem mestu. Na ustanovnem občnem zboru sta govorila: učitelj Pirnat o namenu in ciljih Jadranske Straže, prof. dr. Val. Rošič o pomenu Jadranskega morja za našo državo. Izvolil se je mestni in nadzorni odbor. Članov je takoj pristopilo 260. V odboru so zastopane vse stranke. Občni zbor je počastil med drugimi tudi gosp. okr. glavar dr. Kaki, obl. poslanec dr. Česnik, gimnazijski ravnatelj Maselj, mestni župan in drugi. Novomeščani so s svojim nastopom pokazali veliko zanimanje za svobodo našega morja. Danes, ko Italija vsepoved okrog nas spletkari, bi bilo nujno potrebno, da bi se po celi Sloveniji ustanovile podružnice Jadranske Straže.

Pevska zveza

Pesmarice — VII. letnik — so dole in se dobe v pisarni P. Z. (Miklošičeva 5), v Jugoslovanski Bukvarni in v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Zborovodje, sežite po njih!

Skladbe za dramski prizor »Mati« so še na razpolago v Pevski Zvezi (Miklošičeva 5) in pa v Tiskarni Mohorjeve družbe v Celju.

Vsebinska 2. številke.

(Izide 15. marca.)

Izkaz žrebanja III. razreda državne razr. loterije Zrebanje zastavnic držav, hipot. banke kralj. SHS 2½% premijske srečke kneževine Srbije iz l. 1881 Zrebanje 4½% komunal. zadolžnic Prve hrvatske štedionice v Zagrebu. Zrebanje 6% komunalnih zadolžnic Prve hrvatske štedionice v Zagrebu. Posojilo mesta Zadra iz leta 1911. Čehoslovaške državne gradbene srečke. Srečke italijanskega rdečega križa iz l. 1885. Turške srečke iz l. 1870 glaseče se na Fr. 400=, 4½% zastavnic Peštansko-madžarske komerc. banke, 4½% zastavnic Peštansko-madžar. komerc. banke, 7½% zastavnic madj. eskompt. in menjal. banke. Brezobrest. premij. obligacije madjar. hipot. banke. Naše domače dobrodelne in razredne loterije. Odgovori uredništva. — Dobave in licitacije.

Ogledni izvod brezplačno!

Naročnina za eno leto 60 Din, za pol leta 30 Din, za četrt leta 20 Din.

Pisma in denarne nakaznice na upravo „Vjesnik Sreče“ v Zagrebu, Preradovićev trg 5. — Telefon 1-88.

Za učiteljstvo

Napredovali so v 1. skupino II. kategorije: Ana Goli, učiteljica v Gornjem gradu; Vida Dimnik-Kersnik, učiteljica v Mariboru; Roza Voglar-Knez, učiteljica v Celju. — V 2. skupino II. kategorije: Anton Stefancios, šolski upravitelj v Donjači gori (Šmarje); Avgust Luik, učitelj v Ribnici (Kočevje); Julija Banian, učiteljica v Mačkoveh (Murska Sobota); Marija Deškovič, učiteljica v Bakoveh (Murska Sobota); Ana Zabukovič-Zarnik, učiteljica v Celju. — V 3. skupino II. kategorije: Milena Groznik-Karba, učiteljica v Hrastniku (Laško). — V 4. skupino II. kategorije: Silva Perhavec, učiteljica v Grosupljem (Ljubljana okol.); Metod Škerjanc, učitelj v Grižah (Celje). — Stalnost je priznana: Ivanki Potrato, učiteljici v Krtni (Kamnik); Angeli Svetic, učiteljici v Toplicah pri Zagorju. — V državno službo so sprejeti: Jadviga Smolnikar v Pečici (Šmarje); Ana Sekula v Zidani most; Ciril Konečnik v Lajtersberg-Krčevino; Vladko Zej v Mursko Soboto; Stefan Kaiser v Makole. — Joža Prusnik je premeščen na novootvorojeno enorazrednico Globodol; Josip Pirnat je premeščen v Čadreže (Krško).

Sport

SK Ilirija, nogometna sekcija. — Trening za I. skupino v torek in petek ob 18.15 v Kolizeju, za II. skupino v sredo ob istem času. — V sredo ob 18.30 v »Evropic« važen, strogo obvezen sestanek I. moštva. — Opozarjajo se igralci na objavo v članski knjigi v »Evropic«. — Načelnik.

SK Jadran. Danes zvečer ob 20 seja upravnega odbora v Narodni kavarni.

II. zimska olimpijada in naravne lepote Švice v skioptičnih slikah. Zelo zanimivo bo predavanje, ki ga priredi JZSS o zgornji temi v četrtek 22. t. m. v Ljubljani. Predavatelj, znan sportnik gosp. Ante Gnidovec bo podal pregledno sliko o razvoju zimskih sportov in nastopu zimskih sportnikov na olimpijadi s primerjavo naših sportnikov in našega nastopa na tej olimpijadi. Značilne trenutke iz tekem in olimpijskih svečanosti bo pokazal s slikami, katerih bo skoro 100. Obenem bo opisal par najlepših tur po Enzadini, zimskem rajju Švice. Vabimo vse zimске sportnike in prijatelje zimskih sportov, da prisostvujejo temu interesantnemu predavanju.

NOGOMET.

Ilirija:Hermes 2:1 (1:1). Navzlic zelo slabemu vremenu sta Ilirija in Hermes v nedeljo odigrala svojo pomladansko prvenstveno tekmo. Hermesovo moštvo je podalo tudi proti Iliriji pričakovano dobro igro ter predstavlja letos brez vsakega dvoma boljše enajstoroč kot preteklo jesen, ko se v prvenstvenih tekmah ni mogla prav uveljaviti. Posebno srečen dan je imela v nedeljo Hermesova ožja obramba Burja-Serneck-Klančnik. Dober utis je napravil tudi forward, ki pa je bil prepuščen precej sam sebi, ker so se omejiteli halfi skoro samo na obrambo. Vigranost moštva je dobra in tudi v tehničnem pogledu je moštvo od lani pridobilo. — Ilirija je za enkrat še daleč od svoje povprečne lanske forme. Posamezniki, tako Pleš ter cel napad razen Omana, so ostali vsaj v tej tekmi marsikaj na dolgu. Solidno igro sta pokazala pravzaprav poleg Omana samo še Lado in Verovšek. Več kot dve tretjini igre se je nahajala Ilirija v polju Hermesa in pred njegovim golom, toda sebična, nesmotna igra napadalcev (levo krilo!) ter splošno prepočasno oddajanje žoge je omogočilo Hermesovi obrambi vedno znova, da se je pravčasno strnila pred svojim golom in preprečila Iliriji večji uspeh. — Prvi gol je dosegel Hermes. To prednost je potem dolgo branil. Šele malo pred polčasom je Ilirija izravnala. V drugem polčasu je Ilirija popolnoma prevladala, vendar je šele v 41. minuti dosegla zmagoosni gol.

Tekmo je vodil s. s. Betetto, ki je na željo kapetanov obeh moštev v zadnjem hipu vskočil na mesto delegiranega sodnika Schnellerja. Šišenski »drukerji«, ki itak niso na glasu posebno korektni publike, so tokrat sami sebe prekosili ter opetovano na neopravičljiv način skušali motiti igro. Prostota te publike je našla kolikor toliko odmeva žal tudi pri nekaterih igralcih. Mnogo je bilo zopet glasne prekanjanja med soigralci obeh moštev, tudi Ilirije. V moralnem oziru tekma torej ni uspela; vrstimo jo lahko med tekme, radi kakršnih trpi nogomet lahko mnogo škode.

Primorje:Slavija 3:0. Druga nedeljska prvenstvena tekma v Ljubljani se ni vršila, ker se je Slavija branila nastopiti v slabem vremenu. Po tekmovalnem pravilniku se ji bo štela tekma najbrže kot izgubljena z 0:3.

V Mariboru in Pljuju se napovedane tekme radi snega niso vršile.

V Beogradu je zmagal Soko nad Belgr. univerz. SKom s 7:1. Prvenstvene tekme I. razreda so s tem v Beogradu že zaključene.

V Zagrebu se je odigralo drugo prvenstveno kolo. Gradjanski je porazil Derby z 12:0; Derby je nastopil s slabim, nekompletnim moštvom. HASK je igral z Viktorijo 3:1.

V Budimpešti je gostoval Belgr. SK, ki je utrpel hud poraz 0:5; njegov nasprotnik je bil madžarski prvak Ferencvarosi TC. Važno prvenstveno tekmo sta igrala Hungaria in Ujpest, dva kandidata za letošnje madžarsko prvenstvo; rezultat 0:0.

V Pragi je Sparta v prvenstvu izgubila proti Viktoriji Žilkov še eno točko; igrala je z njo samo neodločeno 0:0.

Dunajski rezultati: Austria:Slovan 5:5, Admira:Sportklub 3:1, Rapid:Vienna 7:2, BAC:Hertha 7:6. Vse tekme so se odigrale v slabem vremenu.

Neomejena varnost!

KRANJSKA HRANILNICA V LJUBLJANI

Knafljeva ulica št. 9, eno minuto od glavne pošte, najstarejša hranilnica v Jugoslaviji (ustanovljena l. 1820) zdaj last Ljubljanske oblasti, katera jamči za vse njene obveze z vsem svojim premoženjem in davčno močjo, sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju ter izposoja denar glasom štatuta na hipoteke in menice po zelo ugodni obrestni meri. Vloge v naši hranilnici so proste rentnega davka. Stanje vlog koncem decembra 1927 je znašalo okroglo Din 50,000,000.—.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 13. marca: Zaprtlo.
Sreda, 14. marca: CYRANO DE BERGERAC. Red B. Četrtek, 15. marca: NEDELJSKI ODDIH. Red A. Petek, 16. marca: SKOLJKA. Gostovanje šentjakob-skega odra. Izven.
Sobota, 17. marca: DANES BODO TIČI. Ljudska predstava pri izredno zniž. cenah. Izven.
Nedelja, 18. marca ob 15. uri: PEPELKA. Zadnji-krat v sezoni pri izredno zniž. cenah. Izven.
Ob 20. uri: SESTRICNA IZ VARŠAVE. Ljud-ska predstava pri zniž. cenah. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek, 13. marca: MARTA. Red D.
Sreda, 14. marca: Zaprtlo.
Četrtek, 15. marca: FIDELIO. Red B.
Petek, 16. marca: ZMAGOVALKA OCEANA. Red D.
Sobota, 17. marca: MADAME BUTTERFLY. Red C.
Gostuje ga. Zlata Gjungenac.
Nedelja, 18. marca ob 15. uri: MARTA. Ljudska predstava pri zniž. cenah. — Ob pol 20. uri: POLJSKA KRI. Opereta. Ljudska predstava pri zniž. cenah. Izven.
Pasijon v ljubljanski drami. Ljubljanska dra-ma pripravlja pasijonsko igro pod naslovom INRI. (Zivljenje našega Zveličarja.) Jeruzalemske dogo-dke, kakor so se vršili v velikonočnih dneh l. 33. po Kr., sta napisala za prireditve na odru P. dr. R. Tominec iz reda obolev francižkanov in član ljubljanske drame g. Edvard Gregorin. Režija te pasijonske igre je v rokah prof. Šesta. Prva vpri-zoritev bode v nedeljo dne 25. marca ob treh po-poldne.

Mariborsko gledališče

Torek, 13. marca ob 20. uri: DVA BREGOVA. Ab. B. Premijera.
Mariborsko gostovanje »Burgtheatra« se vrši definitivno v torek dne 20. marca. Vprizori se Schönherrejev »Weibsteufel« v prvovrstni zasedbi Burgtheatra, enako kakor v Zagrebu in Ljubljani. Priporoča se rezerviranje sedežev čimprej, a naj-dalje do četrtega dne 15. marca.

Naše dijaštvo

Shod akademike Marjanske kongregacije se vrši danes ob 8 v frančiškanski-marjanski kapelici. Odbor.

Prireditve

in društvene vesti

Ljubljana.

Pogrebna bratovščina sv. Jožefa ima svoj let-ni občni zbor dne 19. marca t. l. ob petih popoldne v hiši na Kongresnem trgu št. 2. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor. Člani, ki že več let niso pla-čali letnih prispevkov po 10 Din, se opozarjajo, da to store čimprej, ker sicer izgubijo brezpogojno pravico do pogreba. Letne prispevke po 10 Din plačujejo vsi člani brez izjeme. — Odbor.

Predavanje iz vrtnarstva. Člani podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani se obveščajo, da bo v torek 13. t. m. ob dvajsetih zopet predavanje. Predavala bo g. dr. Piskernikova o zanimivi temi »Paraziti in saprofiti«, in sicer v dekliski meščanski šoli pri Sv. Jakobu. — Gostje dobrodošli. — Tajnik.

Strokovno društvo tobaknih upokojenk in upo-kojenec v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v četrtek dne 29. t. m. ob pol 3 popoldne v Aloj-zijevišču na Poljanski cesti z običajnim dnevnim redom. Vabimo vse člane in članice pa tudi tiste, ki so z članarino zaostali, ali bili zbegani ali pre-varani od kakega drugega društva, da se obnega z-bora sigurno in točno udeležijo. — Odbor.

Pokrajinska zadruga kleparskih, instalacijskih in kottarskih mojstrov, Ljubljana, javlja, da se vrši vajeniška preizkušnja v petek 30. marca. Prošnje je poslati do 24. marca 1928. — Odbor.

Maribor.

Katoliško izobraževalno društvo v Melju pri-redi v nedeljo 18. marca popoldne ob 5 v Zadrugi banki predavanje o gospodarskih in moralnih po-sledicah delomrznosti. Po predavanju pa bo peide-janska veseliga »Dva tička«.

Ostali kraji.

Na Breznici se vprižori 18., 19. in 25. marca ter 1. aprila ob pol 4. uri popoldne »Pasijon« v 14 slikah. Krasne nove kulise je za »Pasijon« na-slikal V. Skružny, slikarski mojster narodnega gledališča v Ljubljani.

Poizvedovanja

Pozabil se je v ponedeljek 5. marca zavitek raznega blaga v dopoldanskem vlaku od postaje Reteče-Gorenja vas do Ljubljane. Kdor ga je našel ali kaj ve o njem, naj sporoči proti nagradi lastnici Amaliji Jamnik, vas Dol št. 6, pošta Medvode.

Kaj je novega

KOLEDAR.

Torek, 13. marca. Teodora, Kristina, Evfrazija, Rozina, Roderik. Jutri: Matilda.

Novosadska vremenska napoved za 13. marca: Oblačno. Ponekod dež, zlasti na Primorju, v Sloveniji in Južni Srbiji. Ponekod sneg. Veter bo postal slabotnejši. Na vzhodu bo burja. Na Primorju široko. Na vzhodu bo padla temperatura, na zapadu ne bo znatnih sprememb.

Dunajska vremenska napoved za 13. marec: Sneženje bo ponehalo, polagoma se bo razvedrilo. Mraz, vzhodni vetrovi.

Vreme v Belgradu 12. marca: Burja s hitrostjo 16—20 m v sekundi. Temperatura — 5 in plus 5.

ZGODOVINSKI DNEVI.

13. marca: 1711. je umrl francoski pisatelj Nikolaj Boileau-Despreaux. — 1719. je umrl izumitelj porcelana J. Fr. Boettger. — 1825. se je rodil medicinar, najditelj trihina, Friderik Zenker. — 1832 se je rodil slovenski pisatelj Josip Marn. — 1848 je na Dunaju izbruhnila revolucija, ki je znana pod imenom marčna revolucija.

★ **Zmaga SLS v Ribnici.** Preteklo nedeljo so se vršile v Ribnici na Dolenjskem ponovne občinske volitve. Izid je sledeči: SLS 280 glasov (15 odbornikov), SDS 124 glasov (6 odbornikov), SKS 75 (4 odb.). Pri zadnjih volitvah je bila lista SLS razveljavljena in »Slov. Narod« je takrat z debelimi črkami oznanjal svetu, da je stara »klerikalna trdnjava« padla v »napredne roke. Radovedni smo, kaj bo ata Narod napisal sedaj.

★ **† Superior Valentin Eržen.** Včeraj je bil v Radečah položen k večnemu počitku blagopokojni superior misijonarjev Valentin Eržen. Kljub neugodnemu vremenu je prihi-

šli pokojnika na njegovi zadnji poti. Po slovesni črni sv. maši, ki jo je opravil gosp. vizitator misijonarjev Leopold Smid, je blagoslovil truplo in vodil pogrebne svečanosti gosp. kanonik J. Sušnik. Nobenega oko ni ostalo suho, ko so pred pričetkom žalnega spreveda in ob odprtem grobu zapele usmiljene sestre pokojnemu v slovo ganljive žalostinke. — Začasno je bilo truplo pokojnega superiorja položeno v rodbinsko grobnico graščaka Gutmansthal na mestnem pokopališču v Radečah. Naj blagi duhovnik in misijonar, ki je neutrudljivo in goreče delal le za božjo čast in dušni blagor bližnjega, prejme zaslužen plačilo pri svojem Bogu, vsem nam pa, ki smo ga poznali, bo ostal v trajnem spominu!

★ **Lep uspeh.** Za ljubljansko oblast je vlada prvotno določila podporo za kraje, ki so trpeli vsled suše in ujm v znesku 500.000 dinarjev. Oblastni odbor ljubljanske oblasti pa je posredoval pri ministru dr. Korošcu, kateremu se je posrečilo dobiti zvišanje podpore za en milijon dinarjev, tako da znaša celotna podpora za ljubljansko oblast 1.500.000 dinarjev.

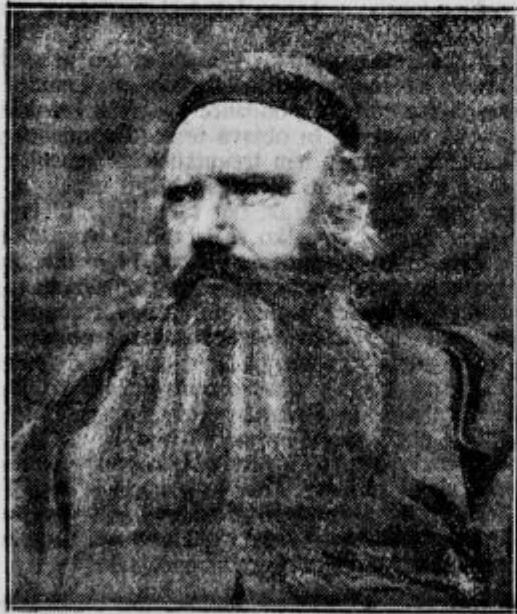
★ **Ljubljanski oblastni odbor** je na svoji sinočnji seji sklenil pristopiti k Društvu za nabiranje narodnega univerzitetnega zaklada v Ljubljani kot pokrovitelj z zneskom 50.000 dinarjev.

★ **Novo šole.** V Št. Vidu nad Ljubljano se odpre s šolskim letom 1928-29 meščanska šola. — V Mrzli vasi, okraj Krško, se je ustanovila trirazredna osnovna šola. — Osnovna šola v Dragatušu se razširi v pet-razrednico.

★ **Nova okrožna zdravnik.** Dr. Peter Ruljan je dobil mesto okrožnega zdravnika v Grosupljem, dr. Ciril Komatar pa mesto okrožnega zdravnika v Lukovici.

★ **Za gerenta Mestne hranilnice v Kočevju** je imenovan namesto dosedanjega gerenta g. dr. Štefana Rajka g. Avgust Bercleri, ki je preteklo soboto prevzel svoje posle.

★ **Rente železničarjev.** Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je s 1. januarjem 1928 ustavil izplačevanje rent železniškim uslužbencem. Na intervencijo bivšega ministra za socialno politiko dr. Gosarja se je zadeva uredila tako, da izplačuje rente do 31. marca 1928 še Osrednji urad za zavarovanje delavcev, od 1. aprila 1928 dalje prevzame definitivno izplačilo rent ministrstvo za promet.

Misijonar o. Veselko Kovac, ki je nedavno umrl na Kitajskem.

★ **Vprašanje T. P. Družbi.** Pri Trboveljski premogokopni družbi je vpeljan 8 dnevni počitek na 14 dni. Ta odredba bi pomenila, da je preveč premoga nakopanega in da je premalo odjemalcev. Tvrdke v Ljubljani se pa nasprotno pritožujejo, da ne dobijo premoga z izgovorom, da ga ni na zalogi. Tukaj nekaj ni v redu. Rudarji morajo toraj praznovati. To je težak udarec. Poleg tega so pa še šikane. Uprava je namreč določila, da ne sme rudar v dnevih, ko praznuje, opravljati nikakršne drugega dela, n. pr., če razume slučajno zidarsko delo, da bi pobelil sosedu hišo. Čudno je tako postopanje in ga ne razumemo.

★ **Smrtina kosa.** V Cerkljah ob Krki je umrl 8. t. m. ugledni trgovec in gostilničar Franc Račič. Bil je svojčas občinski odbornik in tri leta predsednik krajnega šolskega sveta. Vedno je bil zvest pristaš SLS. Ob začetku svetovne vojne ga je zadel mrtvoud na desno stran.

★ **Usposobljenostni izpiti** za osn. in njim sorodne šole se prične pred komisijo na drž. moškem učiteljskišču v Mariboru v pomladanskem roku 1928 v sredo, dne 11. aprila 1928. Prošnje mora dobiti predsednik po uradni poti najkasneje do dne 31. marca 1928. O pristopu ne bodo dobili prošilci(ke) posebnih obvestil, razen če bi bil pristup v kakem služaju odklonjen. Pripuščen kandidati(nje) naj se javijo v torek, dne 10. aprila 1928, ob desetih dopoldne v pisarni ravnatelja drž. moškega učiteljskišča v Mariboru.

★ **Tistim, ki službe iščejo.** Zadnje čase prihaja čudno veliko slovenskih deklet v Bel-

grad iskat službe. Ne da bi se prej informirale, si službo zagotovile in svoj prihod javile — pridejo kar na slepo srečo s sila zmotnim upanjem: Belgrad je velik, se bo že kaj našlo! Stvar je pa taka: Nekatera dekleta se kar zadovoljijo s službo, ki jo ponudi — kak agent na kolodvoru. Samo, da se zasluži, pa magari kot »Mädchen für alles« v kaki beznici ali pri gazdi, čigar žena je slučajno odsotna... — Druge so bolj previdne in se pridejo posvetovati v naš župnijski urad, ali k Slovenkam, ki so že dalj časa v Belgradu. Ako deklet ni dobra kuharica, vajena parketa in razen srbohrvaščine večja vsaj nemščine, se redko posreči, preskrbeti ji primerno mesto. Par dni iščejo zavetja pri raznih znankah, prosijo podpore in najboljše, kar moremo storiti, je, da ji z združenimi močmi zložimo skupaj denarja za vozni listek — nazaj v domovino! — In še to-le: Je na žalost par slovenskih deklet, ki so v Belgradu služile, potem pa bile primorane v — porodnišnico. In še par takih, ki so se sicer »znale obvarovati« — toda njih obrabi jih razodevajo... Redi teh izgubljenih slovenska dekleta ne uživajo v Belgradu tistega zaupanja kakor svoje dni. — So še drugi razlogi — a ti naj zadostujejo kot prošnje gg. dušnim pastirjem, da s prižnice oznanijo: Mladina, nikar v Belgrad iskat službe! — T. W.

★ **Graditev katoliške katedrale v Belgradu.** Belgrajski župan dr. Kumanudi je včeraj sprejel belgrajskega nadškofa dr. Rodiča, podpredsednika državnega sveta dr. Tugomirja Alaupoviča, predsednika društva za graditev katoliške katedrale v Belgradu dr. Mataušeka in župnika Wagnerja. Dr. Kumanudiju je deputacija izročila vlogo, v kateri zahteva, da se končnoveljavno uredi vprašanje določitve mesta, kjer se bo gradila bodoča katoliška katedrala v Belgradu. Župan dr. Kumanudi je odgovoril deputaciji, da bo proučil vprašanje in da bo dal končnoveljavni odgovor, ko bo dobil potrebna obvestila. V vlogi se zahteva, da se zgradi katoliška katedrala na oglu Sarajevske in Nemanjinine ulice, ali pa na takozvanem Kaleničju gubnu.

★ **Tekstilna industrija v Sloveniji.** Na nedeljski 3. strani, ki je obravnavala tekstilno industrijo v Sloveniji, je bilo pomotoma navedeno, da spada »Tekstilana«, tovarna suknarja v Kočevju, v »koncern« »Zadružna gospodarske banke«. Pri »Tekstilani« »Zadružna gospodarska banka« ni udeležena. Nadalje je pomotoma izostala tvornica Hutter in drug iz Maribora-Melje, ki zaposluje ca 330 delavcev ter izdeluje najrazličnejše tekstilije.

★ **Dvignjen sekvester.** Iz Osijeka poročajo: Ministrstvo pravde je izdalo odredbo, da se dvigne sekvester nad imetjem grofa Aldringena. To imetje obstoji iz Redfalaškega dvorca, ki je bil prej last grofa Pejačevića.

★ **Od doma je pobegnil 18 letni deček Ivan Habič.** Je srednje postave, a za svoja leta jako močan. Obleden je v silo zimsko suknjo, kratke hlače, na glavi ima rjavo sportno čepico. Od doma je odšel z drugim dečkom, ki je večji od njega v torek 6. t. m. Kdor bi kaj vedel o dečkih, naj obvesti bližnjo policijsko ali orožniško postajo.

★ **Orkan.** V nedeljo zvečer je divjal nad Novim Sadom velik orkan, ki je napravil mnogo škode. Porušenihi je mnogo dimnikov ter je vihar odnesel več streh. V okolici je porušenihi mnogo brzozavih drogov.

Mihael Breučič, novi ptujski župan.

★ **Bankir v Subotici poveril milijone.** V Subotici je vzbudil ogromno senzacijo beg bankirja Aleksandra Spartalja, ki je poveril za približno 5 milijonov dinarjev depoziranega denarja in obveznic vojne škode. Bankir je izginil že pred kakimi tremi tedni iz Subotice, vendar pa tega ni nihče opazil, ker se je Spartalj večkrat nahajal na daljših potovanjih. Šele neki časnikar je opozoril policijo na to in izrazil sum, da bi Spartalj utegnil odnesti s seboj zaupani mu denar. Ko je še subotički zdravnik dr. Danilo Marković prijavil policiji, da je Spartalj poveril najbrže njegov denar v znesku 1.150.000 Din, je policija izdala za njim tirnico. Carinskemu uradniku Vladi Gjorgjeviču je Spartalj poveril 800.000 Din. Spartalja so videli še dan poprej, predno je bila izdana za njim tirnica, v nekem belgrajskem zabavišču. — Sinoči smo dobili iz Belgrada telefonsko poročilo, da je Spartalj v nedeljo popoldne izvršil samoumor v Zemunu v hotelu »Zentral«.

Otroci

počesto bolehalo na vnetju vrata. Ker večinoma ne morejo grgrati, dajte jim

Panflavin pastile

ki ne motijo želodca in katere otroci vsled dobrega okusa radi jemljejo. Panflavin pastile so učinkovito obrambno sredstvo in jih priporočajo prvi strokovnjaki pri prehladu in nalezljivih boleznih.

Ranjenega so prenesli v zemunsko bolnico, kjer je v ponedeljek podlegel dobljenim ranam.

★ **Samoumor časnika.** V noči na ponedeljek je izvršil samoumor častnikar dr. Jean Chamorel, dopisnik »Tempsa«. Radi svojih rodbinskih zvez je bil pokojnik znan v vseh odličnih belgrajskih krogih. Bil je zet znanega belgrajskega finančnika in bogataša Raše Miloševića ter svak bivšega zunanjega ministra dr. Momčila Ninčiča, ki je poročil Miloševićovo hčerko. Chamorel se je bavil s trgovskimi posli večjega obsega. Kakor izgleda, je imel pri špekulacijah velike zgube, ki so ga tako potle, da je sklenil izvršiti samoumor. Pokojni je bil star 33 let in domia iz Lausanne v Švici. Po vojni je prišel v Belgrad. Zapušča ženo in dva otroka.

★ **Razbojniški napad s sekiro.** Lansko leto je prodal trgovski potnik Gradjevinke banke v Belgradu Josip Gluhak eno srečko neki kmetici v Novoseljanih pri Bjelovaru. Pred dnevi se je Gluhak vrnil v to vas prodajati srečke. Ko je šel po neki samotni poti, je skočil pred njega neki mladenič s sekiro v roki in zaklical: »Stoj, ne gani se! Denar ali življenje!« Še predno se je Gluhak znašel, mu je napadalec že iztrgal usnjato torbico in pobegnil. Gluhak je napad prijavil orožniški postaji, ki je hitro uvedla preiskavo in kmalu našla napadalca. Ugotovilo se je, da ni bil to nihče drugi, kot Dušan Momčilović, sin one ženske, kateri je Gluhak lansko leto prodal srečko za 63 Din. Pri zaslišanju je Momčilović izjavil, da je Gluhaka radi tega napadel, ker ni kupljena srečka ničesar zadel.

★ **Razburljiv prizor v sodni dvorani.** Včeraj dopoldne se je v Zagrebu nadaljevala razprava proti Alumoviču in njegovim tovarišem, ki so izvršili več ropov v železniških vagonih. Ker pa so nekateri sodni svetniki, ki so vodili razpravo od početka, obolevli, se je razprava odgodila za dalj časa. Obtoženec Alumovič je zato skočil z obtožne klopi in si z verigo prerezal svojo roko. Izjavil je, da se rajši ubije, kakor da bi se imela razprava zavlačevati. Razprava se je začela že pred 10 meseci.

★ **Inozemske in ameriške zadeve** — dr. Ivan Černe, gospodarska pisarna v Ljubljani, Miklošičeva 6. Cene zmerne.

★ **Pri saprtju, pehanju, bolečinah v boku,** bolečinah ob straneh, pomanjkanju sapa, utripanju srca, migreni, šumenju v ušesih, omotici, slabem razpoloženju povzroči naravna Franz-Josef grenčica izdatno izpraznjenje črev in osvoboditev tesnobnih občutkov. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz-Josef« vodo z izbornim uspehom tudi pri zdravljenju trakuje. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specer. trgovinah.

★ **Sadno drevje:** pritlikave marelice, črešnje, jabolka, Prunus triloba, lepotočno grmičje, divjo trto, vrtnice plezalke, nizke in visokodebelne, nudim za spomladansko saditev. Naprava in negovanje privatnih vrtov. Anton Ferant, trgovski vrtnar in drevesničar. Ljubljana, Ambrožev trg 3.

Vsi bi radi zadeli ...

Po cesti beli proti novi vili
Ljubljancanov se vsipljejo krđela,
čigava srečka bode jo zadela,
potegnjena iz žare po skrivnostni silil!

Vsi bi se radi v vilo preselili,
če muhasta bi sreča to hotela,
a enega edino bo zadela,
že sklepi njeni so tako sklenili...

Kedó mejaš bo doktorja Antona,
vprašujejo ljudje se brez prestanka,
in kdo bo sosed novega Stadiona.

Le komur pameti resnične manjka,
z modrostjo bode rekel kvaržugana,
da le denarju stavljena je zanka.

Stanovanjska akcija ljubljanske občine

(Konec.)

Kje v bodoče vzeti denar?

Očita se mi, da mestna občina pri bodočih izplačilih ne bo vedela kje vzeti denar. Neki večji zavod — mestno knjigovodstvo zanj ve — je obljubil vzeti obligacij za 3.000.000 Din, a ponudil, da vzame obligacij celo za 5.000.000 Din, ako mestna občina vzame še nadaljnjih 5.000.000 Din po 8% — Neka akcijska družba je naznanila, da subskribira 1.000.000 Din. Teh denarjev nisem dvignil, ker jih nisem še potreboval, kadar se jih bo potrebovalo, se jih lahko dvigne itd. Treba je pač agitacije od zavoda do zavoda, od obrtnika do obrtnika, od trgovca do trgovca, z eno besedo od moža do moža, pri čemer ne bi prezrl pri nas in od nas dobro živeti inženjerske. Ako sodelujejo mali in najmanjši, ni manjša dolžnost kapitala, da sodeluje? Z vztrajnim, vseplošnim propagandnim delom, tudi v časopisju, se doseže, če ne vse, pa mnogo. Pristavil bi le samo eno še, da se od stavbnih stroškov plača po sklenjenih pogodbah 5 do 10% v stanovanjskih obligacijah. In posrečilo se mi je, da sem tudi pri drugih plačilih, ki jih ima občina vsako leto ogromno, dosegel del plačila v obligacijah. Kakor rečeno, truditi se je bilo treba in truditi se bo treba. Od kar sem zapustil mestni magistrat, nisem še čul o kaki propagandi za o res dobrotno posojilo, kajti neumljenih kritik mojega gospodarstva ne morem istovetiti s propagando za posojilo. Nas je bila petorica, vsi smo se trudili. Občinski svet jih pa šteje 49 od ljudstva za delo in prospeh Ljubljane izvoljenih mož iz vseh slojev in vseh političnih strank z zaslonbo vsega ljubljanskega časopisja. Koliko lažje jim bo delo. Priznam pa, da je bilo v prvem času izdatkov lažje, ker je tudi občina subskribirala z razpoložljivimi fondy. Tega ne bi mogla storiti ako bi bilo posojilo združeno s srečkanjem. To omenjam radi tega, ker sem nekoč čital predlog za loterijsko posojilo.

Obresti.

Očita se mi nadalje, da bi bilo posojilo že davno podpisano, da se je izdalo z 8 ali pa s 6% in istočasno ugodnim emisijam kurzum. Verjamem! Toda ni li prav, da sem dosegel vsaj za velik del posojila ugodnejšo obrest? Zakaj bi proč metal prihranek, ki pride v korist akcij in občin. Kar se dobi kapitala po 6%, dobro je, ostanek bo pač moral biti proti zadolžitvi obligacij dražji, morda do 8%. Kakor pa že gori dokazano: za kritje iz amortizacijskega fonda je skrbjeno za vsak slučaj! Vpraša se nadalje: Ali bi bilo prav, da občina po nepotrebnem — glede do sedaj plačanega to drži — dviga obrestno mero na 7 in celo na 8%, ko pa dajejo hranilnice že samo po 5% za vloge? Ali bi dobil kar tako izlaha dovoljenje za 7 ali 8% ne obligacije, ki bi bile konkurenčni vrednostni papir z državnim vrednostnim papirjem? To vprašanje je dovolj kočljivo! Očita se mi nadalje, da se ni zidalo praktično in štedljivo. Načrte in proračune je izdelal mestni gradbeni urad po svojih dolgoletnih izkušnjah. Vile za artilerijsko kasarno so zgrajene po tipah, drugod znanih in priznanih. Palača delavske zbornice se gradi po načrtu, s to zbornico dogovorjenem. Zasilne hišice v Kolesiji so iste, kakor one za Bežigradom. Kompleks poslopj z več vhodi in vežami na Poljanski cesti in Poljanskem nasipu ni kasarna, ker bi sicer bila vsaka z več hiškami sklenjeno zidana ulica tudi kasarna. Kar se tiče poglobitve in okrepitev temeljev na Poljanskem nasipu, moram izjavljati, da bi bila vsaka taka preuredba sedanjega stanja po izjavah odličnih stavbnih strokovnjakov ne samo nepotrebna, temveč tudi stabilnost stavbe škodljiva ali celo opasna. Nisem se odločil preje, nego sem dobil popolno vero v pravilnost zgradbe take, kakor je. Ugovor, da se z ogromnim kapitalom ne bo zgradilo toliko, kakor je bilo pričakovati, je pripisati temu, da se v palači delavske zbornice gradi mnogo obsežnih poslovnih prostorov in obsežnejša stanovanja, nekaj celo 4 sobnih. Kake točnejše stati-

stike o tem, kakih stanovanj bo največ primanjkovalo, nima ne magistrat ne stanovanjsko sodišče. Zanesiti se moram na verjetnost, da pridejo v stisko najbolj oni, ki so ves čas in do konca stanovanjskega zakona bili zaščiteni in to so državni uradniki, ki večinoma stanujejo v večsobnih stanovanjih. — Pred vojno je v Ljubljani prevladovalo število dvosobnih stanovanj in celo trisobnih je bilo več nego enosobnih. Ako bo primanjkovalo še enosobnih stanovanj, si je lažje pomagati, nego če bi bila situacija narobe; kajti enosobna stanovanja se z zgradbo zasilnih hišic najhitreje preskrbe.

Prepozno?

Očitek, da sem začel graditi kasno, je istotako malo utemeljen. Prva prošnja, menda iz februarja 1927, se je v ministrstvu založila. Ko sem dobil rešitev na ponovljeno prošnjo, sem pa takoj in postopoma začel graditi. Da ni bilo ugovorov, bi se vsa akcija tudi pospešila in to tako gotovo, kakor bi se pospešila s tem, da je stala vsa javnost za menoj. Drzmem se celo trditi, da bi začel svoj stanovanjski program vsiti preje, ako bi prišel preje na to odgovorno mesto.

Očitajo se mi je nabavo sušilnih strojev za hiše, češ, da sem jih naročil, ker sem prekasno začel graditi. Ti stroji se porabljajo v vsakem letnem času, vsaj v Nemčiji tako, ki je vzor ekonomičnega gospodarstva. Pri nas, kjer je mnogo megle in vlage, se bodo ti stroji tem uspešneje uporabljali in prav v kratkem izplačali.

Še kratek odgovor na očitek, zakaj da sem tako zgodaj oddal več stanovanj v palači Delavske zbornice. Oddal sem jih skoraj samim odpovedancem za maj, to pa zato, da so si mogli pri svojih dosedanjih hišnih gospodarjih, ki bi sicer dotična stanovanja oddali že februarja za majski termin kakim drugim strankam, pravočasno zagotoviti stanovanja vsaj do avgusta. Večina teh pa je podpisala večje vsote posojila, nekateri pa so si celo izposodili denar, da so mogli podpisati in plačati obligacije. Mar naj bi jih pustil na cedilu?

Očitajo se mi

napravljeni dolgovi.

Prvotno zatrjevanih 60.000.000 Din se je brez morejega sedenja stajalo na 48.000.000 Din, in na ta dolg hočem odgovoriti. Obligacijsko posojilo je seveda dolg in omenjam tukaj še samo to, da je dolg sklenjen na 15 let, ne morda na 50 let, kar je v pri-log Ljubljani, ki bo prej ali slej morala iskati kako večje inozemsko posojilo za hidro-električno napravo, regulacijo Ljubljanske itd. Ta dolg je, ne glede na protivrednost, zasiguran z več kot zadostno amortizacijo. Ta dolg odleti v 15 letih sam od sebe ter omogoči Ljubljani še celo vsakoletni znatni prebitke. Z letošnjim prebitkom — ako ne morda z upravičeno zvišanimi najemninami v starih mestnih hišah — se je zamoglo znižati visoke najemnine v novi hiši na Ahacjevi cesti. Ta dolg je celo dobičkonosen, če tudi bi se proračun prekoračil za 8 do 10%. Kajti dejansko bo znašala letna anuiteta za 6 odstotno obrestovanje in amortizacijo tudi v slučaju prekoračenja proračuna za 10%, le 3 milijone 600.000 Din, ker Delavska zbornica po sklenjeni pogodbi ne bo zahtevala dejanskega izplačila ne obresti ne izžrebanih obligacij za od nje posredovani kapital, ki se obrestuje samo po 4%. To bi zamogla revizijska komisija menda tudi ugotoviti. — Pa kdo bi mi zameril to prekoračenje saj je gerentski svet s stavbo na Ahacjevi cesti, ki sem jo kajpada moral dokončati, prekoračil prvotno dovoljeno stavbno vsoto 4.000.000 Din skoro za 75%, in s stavbo moderne mestne klavnice prvotno dovoljeno stavbno vsoto 15.000.000 Din za 60%. Z amortizacijo obeh prekoračenj — skupaj blizu 9.000.000 Din, sem preskrbel jaz, odgovornost za dolgeve same pa — naj mi bivši gerentski svet oprost — pri najboljši volji ne morem vzeti na svoje rame. — Ostanje torej samo obligacijski dolg, ki pa ni baš Danajski dar mestni občini ter v resnici velika uteha onim, ki so le po zaslugi tega dolga dobili stanovanje in ki ga bodo še dobili.

Kritika mora biti.

Kritika bodri k delu, toda pravična naj bo. Kaj bi vendar bilo, da nisem započel te akcije. V

sili sem pač zamogel preskrbeti okoli 80 rodbinam stanovanja (v poslovni hiši na Cankarjevem nabrežju št. 3, v 2 novozgrajenih barakah na Izanski cesti, v barakah tvrdke Split na Friskovcu, v novi prirejeni Jelovškovi šupi v Trnovem, v vitezki dvorani na gradu in drugod). Vzporedno pa sem započel prvotno sam nase in nekatere zveste svetovalce navezan, pozneje podpiran od prideljenega mi sosveta obsežno akcijo, ki bo v prospeh Ljubljane. Zgradil sem ali vsaj povzročil, da se izza mojega nastopa na odgovornem mestu zgradi okoli 360 stanovanj, torej več nego v vseh predločih osmih letih skupaj. Vse to pa brez katerekoli obremenitve rednega mestnega obračuna. — Neslanost o »Avgijem hlevu« odklanjam, kajti aktov nisem zapustil razen kakih 8 do 10, ki sem jih prepustil splepanju občinskega sveta ter jih izročil ob predaji poslov lepo zložene v posebnih mapah, dočim je to, kar

sem rešil in storil, zabeleženo v kronološko urejenih zapisnikih o sejah gerentskega sosveta in u dotičnih aktih.

Ako se mi je v pero utihotapila kaká nepri-jazna beseda ali kak očitek, naj se mi oprostí. V svojo obrambo sem moral nekatere stvari navesti, končno pa tudi ne morem meni nič tebi nič vtak-niti v žep, ako se v mojem delu išče edino in samo to, kar sem jaz v delu drugih, če sem le mogel, molče prezrl, nikdar pa obesal na veliki zvon.

Ta odgovor izročam občinskima delegacijama obeh političnih strank, ki sta bile zastopane v pri-deljenem mi sosvetu ter se ju hoče delati soddog-vorne za moje delo.

V Ljubljani, dne 6. marca 1928.

Anton Mencinger, vladni svetnik.

Sveta življenje in vrvenje

Tihotapstvo s Kitajci

Avstralija je zelo omejila vseljevanje ne-belih plemen, ker se beli delavci bojijo, da bi preveliko število delavstva na trgu znižalo mezdno in zmanjšalo boj za socialne pridobitve. Radi tega poskušajo Kitajci vrniti se v to deželo na nezakonit način in tako se je raz-vilo dobro organizirano tihotapstvo z ljudmi. Seveda so Kitajci na tem potu včasih še na slabšem kot prevozna živina.

Slučajno je avstralska pristaniška policija prišla zelo obširni organizaciji tega tihotap-stva na sled. Najprvo so jo opozorili, ko se je neki ladji posrečilo izkrcati iz ladje 12 Ki-tajcev, in sicer neposredno pred očmi poli-cije, jih potem naložiti na voz in odpeljati v Cremorne, nekega predmestja Sidneja. Poli-cija je Kitajce zaprla. Nekateri od njih so bili tako slabi, da niso mogli niti stati, druge pa so izgnali. Kitajci so pripovedovali, da so bili, ko je bila ladja 12 ur v luki, zaprti v ozkem prostoru, kjer so morali stati neprestano eden poleg drugega. Ta slučaj je dal policiji povod, da je dala preiskati holandsko ladjo »Almkerk«, ki je bila osumljena tihotapstva Kitajcev. Ko so odprli notranje postore, so zaslišali obupno kričanje. Uradniki, ki so hoteli prostor pre-iskati, so popadali po tleh, ker ni bilo mogoče prenašati smradu. Poskušali so svetiljko, toda ni gorela, ker je bil prepokvarjen žrak. Nato so posvetili z električno lučjo in policiji se je nudil nepopisen prizor. Tam je bilo nagnete-nih 50 Kitajcev, ozko kot zveplenke v škatljici, mnogi izmed njih brez moči, eden že zadušen. Po njihovih poročilih so se nahajali v tem pro-storu celih 24 ur. V Rotterdamu se jim je re-klo, da jih peljejo v Singapur, v resnici pa so prišli v Sidney.

Trgovina s Kitajci je za nekatere dobička-nosno podjetje. Agent da delodajalcu proti pla-čilu toliko in toliko Kitajcev, ki hočejo oditi iz žalostne domovine prostovoljno, ali pa so zapeljani. Ko pridejo v Avstralijo, se jim istavi ogromen račun, katerega seveda ne morejo plačati, ampak ga morajo odslužiti. Pritožiti si ne upa, ker je prišel itak na nezakonit na-čin v Avstralijo. Srečen pa tisti, ki ta čas zdrži in more potem tudi zase kaj zaslužiti.

V Shangtung-u na Kitajskem strada štiri milijone prebivalcev. Vzros: meščanska vojska, roparstvo, davki, uime na polju in kobilice. Ljudje se selijo v ogromnih množinah. Lani se je izselilo iz tega kraja in iz južnega Chihli (blizu Mandžurije) milijon ljudi.

Preprečeno ženitovanje

V neki vasi Orbis v zapadni Nemčiji je poskusil 72 letni rentir že tretjič z ženitvijo. Njegova bodoča naj bi bila neka 40 letna žena. Sicer ni bilo ravno slabega glasu slišati od enega ali drugega, toda njuna ljubezen je vzbudila v vasi neverjetno razburjenje, da je pre-bivalstvo javno protestiralo in je prišlo do prave revolucije. Navalili so na hišo starega ženina. Nesrečni ženin je skušal priti do ne-veste, toda zaman. Štirikrat so mu vrgli na cesto pohištvo in ga deloma uničili. Po cele dneve so stale velike skupine na cesti. Končno se je Pavlu le posrečilo uiti. Državno pravd-ništvo je uvedlo obširno preiskavo in izvršilo številne aretacije. Toženi so, da so krivi javnih nemirov.

Spominski dan za sposojene knjige

Londonske »Times« so objavile pismo, v katerem nek naročnik predlaga, da se določi dan, na katerega naj se vračajo izposojene knjige. Soglasanje s tem predlogom je bilo zlasti v krogih izposojevalcev knjig zelo ve-liko, ker imajo ravno ti ljudje z izposojanjem knjig slabe skušnje. Mi smo narod izposoje-valcev knjig, pravi poročilo na koncu in nam je veliko ljubše beračiti za knjige, jih izposo-jevati ali krasti kot kupovati. Beračenje za knjigami ni preveč razširjeno, ker ne nudi bogvekak uspehov. Da bi kradli knjige, ne gre, ker je boljše si jih izposoditi. Posoditi knjigo je zelo lahka stvar, toda izposojeno knjigo tudi prebrati, je pa tudi povsem nekaj drugega. Navadno jo položimo v kako omaro in čakamo, kdaj nas prime veselje, da jo vzamemo v roke. Tako pozabljamo počasi, odkod je knjiga in končno smatramo, ne da bi imeli zlih name-nov, knjigo za svojo lastnino. Spominski dan bi zbudil te zaspane duhove, zato ga priporo-čamo. — Mi tudi.

Otroška knjižnica

V Berlinu so prišli na misel, da je dobro, če se otroci že v nežni mladosti shajajo. Zgra-dili so veliko otroško čitalnico, ki je na raz-polago otrokom do 10 let. Otroški naravi pri-merno je tudi pohištvo, slikarija in vsa dvo-rana. S prvim mahom je bilo tem otrokom na razpolago 1500 zvezkov, ki so tako izbrani, da se lahko otroci začnejo že v nežni mladosti specializirati.

Sir H. Rider Haggard:

83

Kleopatra, egiptovska kraljica

»Oj, izgubljen sem!« sem vzklilnil.

»Da, izgubljen; in vendar ti bodi tole dano: uničil boš njo, ki te je uničila — tako je namreč usojeno v namenih moje pravičnosti: kadar dobiš znamenje, se vzdigni in pojdi do Kleopatre in izvrši maščevanje nebes nad njo na tak način, kakor ti ga bom položila v srce! Sedaj pa še eno besedo za tebe, zakaj ti si me bil pahnol od sebe, Harmakis, in jaz se ti nikdar več ne prikazem, dokler po dobah dob poslednji sad tvojega greha ne izgine z zemlje! Vendar pomni za vso to dobo neštevilnih let, da je božanska ljubezen večna ljubezen, ki je ni mogoče ugasniti, dasi jo na veke odtujiš. Pokori se, sin moj, pokori se in delaj dobro, dokler je še čas, da na daljnem koncu dob lahko zopet prideš k meni. Pa dasi me ne boš videl, Harmakis, dasi bo taisto ime, s katerim me poznaš, postalo brezpomembna skriv-nost pri ljudeh, ki bodo prišli za teboj, te bom vseeno jaz, ki so moje ure večne — jaz, ki sem videla vse-mirja zyeneti, izginiti in se v dihu časa stopiti v nič, da se zopet porode in gibljejo po neizmernem pro-toru — te bom vseeno, pravim, spremljala. Kamor-koli pojdeš, v katerikoli obliki življenja boš živel, am bom jaz pri tebi! Ako boš na najbolj oddaljeni zvezdi, ali zakopan v najglobkejših globinah v Amen-tiju — v življenju in v smrti, v spanju in v bdenju, v spominu in v pozabljenju, v vseh mrzlicah zuna-ajega življenja in v vseh izpremembah duha — bom vseeno pri tebi, samo ako se boš spokoril in nikoli več ne pozabil name, ter bom čakala uro tvojega odrešenja. Zakaj taka je narava božanske ljubezni, ki ljubi ono, kar se združi z njeno božanstvenostjo in je bilo nekoč s sveto vezjo zvezano ž njo. Sodi toraj, Harmakis: ali je bilo prav, da si vse to pahnol od sebe, da si pridobil prah pozemske ženske? Ne drzni se več izgovoriti besede moči, dokler se vse to ne zgodi! Harmakis, za ta čas, srečno!«

Ko so poslednji zvoki sladkega glasu utihnili, je

goreča kača zlezla v osrčje oblaka. Oblak se je odvalil od rogov svetlobe in odplaval v temo. Podoba vha-jajočega meseca je obledela in izginila. In ko je bo-ginja odšla, se je še enkrat slišala rahla, strašna godba pretresanega sistra in nato je nastala popolna tišina.

Skril sem obraz v oblako, ampak še na onem kraju sem čutil, da se mi vrača upanje v srce, dasi se je moja iztegnjena roka lahko dotaknila mrzlega trupla tistega očeta, ki je preklinjal mene umrl, in po tem sem vedel, da nisem bil popolnoma izgubljen, niti docela zavrnjen od nje, ki sem jo bil pahnol od sebe, ki sem jo pa še vedno ljubil. Nato pa me je premagala vtujenost in zaspal sem.

Ko sem se zbudil, so se skozi odprtino v strehi plazili slabotni žarki zore. Grozljivo so se razlivali po senčnatih stenah, grozljivo po mrtvem obrazu in sivi bradi mojega očeta, ki je bil odšel k Ozirisu. Vstal sem; spominjal sem se vsega in ugibal v svojem srcu, kaj naj storim, in ko sem vstal, sem slišal rahle stopinje, ki so se plazile po hodniku s imeni faraonov.

»La! la! la!« je momljal nek glas, v katerem sem spoznal glas stare Atue. »Ej, temno je kot v hiši mrtvih! Sveti ljudje, ki so zidali ta tempelj, niso lju-bili ljubega solca, dasi so ga častili. No, kje pa je zavesa?«

Zdajci se je odgnila in v izbo je stopila Atua držeč v eni roki palico, v drugi pa jerbas. Obraz ji je bil nekoliko bolj nagubančen in redki lasje neko-liko bolj beli kakor prejšnje čase, drugače pa je bila, kakršna je vedno bila. Obstala je in se ozirala s svojimi bistrimi črnimi očmi okoli sebe, ker zavoljo teme še ni mogla ničesar videti.

»Kdo pa je tukaj?« je zamrmrala. »Oziris — slava njegovemu imenu! — daj, da ne bi bil taval ponoči okoli, ko je slep! Oj, da mi ni bilo mogoče vrniti se, preden se je stemnilo! Oj, oj! Kakšni časi so prišli nad nas, da je sveti veliki duhoven in po rojstvu vladar v Abutisu ostal sam s staro, da mu streže, ker je tako brez moči! O Harmakis, bedni moj dečko, hude čase si nam nakopal! Ej, kaj pa je to? Pa vendar ne spi tam na tleh? — To bi bila njegova smrt! Knez! Sveti oče! Amenemhet! Zbudi se! Vstani!« in krevsala je k trupu. »Oj, kaj je to! Mrtev je, pri njem, ki spi! Brez postrežbe in sam je umrl! Mrtev je!« je javkala in njeno žalostno tarnanje se je razlegalo po izbii

LJUDSKA KNJIZNICA

A. Sheehana, Nodlag. Povesi irskega dekleta, 24 Din, vez. 32 Din. — 24 zvezek: A. Marth, Hanka. Lufsko-srbska povesi, 22 Din, vez. 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hri cesarja Montezuma, 32 Din, vez. 42 Din. — 26 zvezek: Haggard, Hri cesarja Montezuma, 32 Din, vez. 42 Din. — 27 zvezek: Haggard, Hri cesarja Montezuma, 32 Din, vez. 42 Din. — 28 zvezek: Haggard, Hri cesarja Montezuma, 32 Din, vez. 42 Din.

Gospodarstvo

Izvoz v januarju 1928

V mesecu januarju t. l. smo izvozili iz naše države 811.488 ton v vrednosti 430.3 milj. Din (v decembru lani 287.538 ton za 528.6 milj. Din; po količini torej za 8% več, po vrednosti pa 23% manj); v januarju lani 814.512 ton za 488.8 milj. dinarjev).

V januarju letos smo večino predmetov izvažali v manjših količinah kakor v decembru 1927. Glavni predmeti izvoza so bili (v milij. Din; v oklepajih podatki za december 1927): stavbni les 81 (63.6), prašiči 41.2 (67.4), svinje 20.7 (46.2), goveda 26.5 (35.2), baker 25 (29.6), jajca 11.4 (26.9), hmelj 10.8 (11.9), hrast. prago 9.6, kalc. cianamid 8.8 (10.0), drobnica 8.4 (13.8), cement 7.6 (12.8), drva 6.9 (10.1), suhe slive 6.9 (19.1) itd.

Izvoz kaže torej popolnoma sezonsko nazadovanje, ki je opaziti vsako leto od decembra na januar. Poleg tega pa letos ne izvažamo od lanskega pridelka koruze. Napredoval pa je izvoz stavbnega lesa, hrastovih prago in bakra.

V ilustracijo navajamo še sledeče podatke:

	tis. ton	milj. Din
povpr. 1927	354	538.4
jan. 1927	315	488.8
dec. 1927	288	528.6
jan. 1928	312	430.3

Občni zbori: Zadruga gospodarska banka dne 27. marca ob 11 v posvetovalnici (bilanca 1927); dopoln. volitev uprave, vol. nadz.; Elektrarna Skofja Loka in okolica, d. d., 31. marca v mestni dvorani škofjeloški ob pol 12 (bilanca 1927); Posojilnica in hranilnica za apaske doline v Apačah (gostilna K. Fürst) 25. marca ob 10 (bilanca; vol. uprave in nadz.; izprememba pravil).

Dohodki od neposrednih davkov so znašali od 1. aprila do 31. dec. 1927 1388 milj. Din (proračun 1279.7 milj. Din).

Nove železnice. Od leta 1919. pa do danes se je zgradilo v naši državi 1057 km novih železnic: 787 normalnotnih, 110 76 cm in 160 60 cm.

Nas. vojni park. Iz ekspozicije železniškega ministrstva posnemamo, da imajo naše državne železnice 2100 lokomotiv za normalni tir, 533 za tir 76 cm in 204 za tir 60 cm, skupaj 2837, od teh uporabnih 1750; potniških vagonov za normalni tir je 4727, za 76 cm tir 862, za 60 cm 72, skupaj 5661; tovornih vagonov pa je: normalni tir 48.067, 76 cm 9169, 60 cm 604, skupaj 57.804; uporabnih osebnih in tovornih 51.500. Delež pokvarjenih vozil znaša torej sedaj samo 19.7% (oktobra 1926 30.2%, 1. dec. 1925 85.5% in marca 1919 36.3%).

Zveza bank v Beogradu ima svoj občni zbor dne 25. marca ob 10.

Promet sornorske borze je znašal lani: 23.775 ton pšenice, 120 ton rži, 2445 ječmena, 60.310 koruze, 4890 ovs, 105 prosa, 970 fižola, 25.950 ton krompirja, 2855 ton moke, 4680 ton otrobov itd.

Lombard agrarov pri Poštni hranilnici. Poštna hranilnica daje v smislu odločbe njenega nadzorstvenega sveta z dne 6. t. m. pri lombardiranju 4% obveznic za likvidacijo agrarnih odnosov za Bosno in Hercegovino na vsako obveznico 40 Din posojila.

Olajšave udeležnikom Ljubljanskega velesejma (od 2.—11. junija 1928) v pomorskem prometu, Jadranska plovidba d. d. Sušak je dovolila udeležencem obeh letošnjih sejamskih prireditelj v juniju in septembru vozno olajšavo na ta način, da se vozijo v višjem razredu, plačajo pa ceno enega razreda nižje. Za prevoz razstavnega blaga pa plačajo 50% popusta v dovozu in odvozu. Pri tej družbi velja ugodnost za odhod v Ljubljano od 15. maja do 11. junija. Za povratek pa od 2. do 15. junija, ozir. od 25. avg. do 10. sept. in od 1. do 15. sept. Rečna plovidba SHS pa 25%. Dubrovačka parobrodarska plovidba A. D. je tudi dovolila 50% popust na vožnji z vsemi njenimi parniki. Tu velja ugodnost od 20. maja do 20. junija ozir. od 20. avg. do 20. sept. v obe smeri.

Koncentracija v francoski paroplovbi. Kakor poročajo iz Pariza, sta sklenili francoski paroplovni družbi: Compagnie generale Transatlantique (največja družba) in Chargeurs Reunis (tretja družba) delovno skupnost pod imenom Union française d'armement. Obe družbi pa obdržita popolno samostojnost. C. G. T. ima brodovja 576.000 bruto reg. ton, C. R. pa 361.000 ton, skupno 937.000 vsega brodovja.

Mednarodni vzorčni velesej v Milanu. Italijanski konzularni zastopniki v naši državi so pooblašeni izdajati brezplačna viza za obiskovalce milanskega sejma. Legitimacije se dode pri zastopniku sejma v Zagrebu: tvrdka Brata Našimbeni, Samostanska 1, ali ista tvrdka v Beogradu, Kralja Petra ul. 65.

Svetovna produkcija aluminija je po ameriških statistikah znašala lani 200.890 ton (1926 199.700 ton); največ: Unija 71.425 ton (1926 67.900), Nemčija 31.250 (29.600), Kanada 26.785 (18.410), Norveška 20.535 (22.085), Francija 19.640 (21.040), Švica 10.640 (22.040), Anglija 7150 (7300), Avstrija 2680 (2680) in Italija 1758. Za 1928 je pričakovati nadaljnje povišanje produkcije v Ameriki in Italiji.

Dobave. Ravn. drž. železnice v Ljubljani sprejema do 20. marca t. l. ponudbe glede dobave 10.500 zvitkov brzojavnih trakov. (Prometno-trgovski odsek.) — Ravn. drž. rud. podjetij v Sarajevu sprejema do 20. marca ponudbe glede dobave semen od smreke, macesna in jesena. — Drž. rudnik v Brezi sprejema do 23. marca ponudbe glede dobave 500 kg bencina in 2500 kg tračnih železov; do 28. marca pa glede dobave »Roulo balat jermena. — Drž. rudnik v Velenju sprejema do 3. aprila ponudbe glede dobave 1 elektromotorja. — Natančnejši podatki v Zbornici za TOI v Ljubljani na vpogled. — Dne 3. aprila se bo vršila pri ravn. drž. železnice v Ljubljani ofert. licitacija glede dobave 2000 kg desederola. (Predmetni pogoji so na vpogled pri obdruženju tega ravnateljstva.)

Na tipskem velesejmu vzbujajo posebno pozornost stara znamka Mercedes-Benz. Vozove te znamke pozna cel svet in je težko o njih napisati kaj novega. Zelo zanimiv je 5 t chassis s 70 KS, motor na surovo olje, ki je motor bodočnosti. Popolno nov je 2½ t chassis s 55 KS, 6 cil. motor z regulatorjem. Glede konstrukcije so vsi Mercedes-vozovi mojstrsko delo. Zelo elegantna sta oba velika omnibusa. — Tudi Krupp-Essen je zelo dobro zastopan s svojimi tovornimi vozovi. Ime Krupp je porok za material in najboljše delo. Krasna sta oba omnibusa za 27 in 30 oseb. Pozornost vzbujajo dalje voz za mobilije, voz za škropljenje cest, ravnotako 4 t. voz na treh oseh, idealni avto za slaba pota. Vse Kruppove tipe so konstruirane na najbolj dovršen način in se grade po serijah. — Znan avto-tovarna Hansa-Lloyd A. G., Bremen, gradi dobre 2½ t. tovorne vozove za naglo vožnjo, ki so v Nemčiji zelo priljubljeni.

ljani, ker so brzi, zanesljivi in zelo trpežni in izredno prikladni za slabe ceste. V Lipkem je razstavljenih več te vrste vozov ter en chassis, na katerih je opaziti mnogo izboljšav. Hansa-Lloydov voz je najboljše kakovostno delo ter cenejši kot ameriški. Amerika gradi sicer ceneje lahke, male osebnosti vozove, dražja pa je s svojimi velikimi osebnimi avto in tovornimi vozovi. — Continental, Hannover, je razstavila tehniške predmete in v avto-dvorani je mnogo voz z obroči znamke Conti. Sijajno so se obnesli »Continental« veliki zračni obroči. — Obžalovati je, da ni razstavila svojih izdelkov tovarna sivalnih strojev Haid & Neu v Karlsruhe. Ti lepi in dobri stroji so vzbujali izredno veliko zanimanje na zadnjem milanskem velesejmu. Tisk se je izražal o njih zelo pohvalno. Zastopstva teh izdelkov so med najboljšimi in najbolj iskanimi. Nemška industrija si polagoma zopet osvaja svetovni trg. — V vseh parfumerijah se nam nudi n. pr. »4711« Eau de Cologne, krema in mila. Ceni jih pred vsem dom. boljših krogov, pa tudi v sportnih krogih je priljubljena »4711« Eau de Cologne kot izborna osvežilo.

Borza

Dne 12. marca 1928.

DENAR.

Devizni kurzi so bili danes večinoma malo višji kakor v petek: Curih, Newyork in Amsterdam pa so ostali neizpremenjeni. Privatno blago je bilo v devizi Trst, ki je bila zaključena po 300.50 in 300.55, ter deloma v devizi Berlin; vso ostalo potrebo, ki je bila zlasti znatna v devizah: Curih, London in Praga, pa je krila Narodna banka. Poleg v tabeli navedenih kurzov je notiral Bruselj 791.65—794.65 (srednji 793.15).

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

12. marca 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 9. III.
Amsterdam	2286.—	2292.—	2289.—	—
Berlin	1358.—	1361.—	1359.50	1559.75
Budimpešta	—	99.95	—	—
Curih	1093.50	1096.50	1095.—	1095.—
Dunaj	800.—	803.—	801.50	801.10
London	277.14	277.94	277.54	277.52
Newyork	56.77	56.97	56.87	56.87
Pariz	—	223.82	—	—
Praga	168.20	169.—	168.60	168.55
Trst	299.54	301.54	300.54	—

Zagreb. Berlin 1358—1361, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 799.60—802.60, London 277.14—277.94, Newyork 56.77—56.97, Pariz 223.82—224.82, Praga 168.20—169, Trst 299.54—301.65.

Belgrad. Berlin 1358—1361, Budimpešta 99.4—99.64, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 799.60—802.60, London 277.14—277.94, Newyork 56.77—56.97, Pariz 223.82—224.82, Praga 168.20—169, Trst 299.54—301.65.

Curih. Belgrad 9.135, Berlin 124.14, Budimpešta 90.80, Bukarešt 3.20, Dunaj 73.13, London 25.345, Newyork 519.35, Pariz 20.435, Praga 15.89, Trst 27.44, Sofija 3.75, Varšava 58.25, Madrid 87.20.

Trst. Belgrad 33.28—33.31, Curih 363.50—365.50, Dunaj 263.75—269.75, London 92.32—92.36, Newyork 18.90—18.91, Pariz 74.30—74.40.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.49375, Kodani 190.30, London 34.66, Milan 37.52, Newyork 710.20, Pariz 27.9475, Varšava 79.64, Valute: lira 37.58, dinar 12.42.

Praga. Devize: Lira 178.45, Belgrad 59.35, Pariz 132.75, London 164.60, Newyork 33.75.

Dinar: Newyork 173.87, Berlin 7.36, London 277.40.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Slaba tendenca za vojno škodo se nadaljuje tudi ta teden. Ze v petek je bil v Beogradu registriran kurz 432 in v Zagrebu je danes padla na 436—437 (v petek 439—440). Spekulacija, ki je dvignila kurz tako visoko, ne računa več na stalnost tako visokega kurza, zlasti ker je obrestovanje pri kurzu 435 komaj 5.8%, obrestna mera za vezane vloge pa je pri nas 7%. Zato je mnogo posestnikov ta papir realiziralo pri teh zelo visokih kurzi, kar naravno zopet tlačil kurz.

Ljubljana. Celjska 164 den., Ljublj. kred. 135 den., Kred. zavod 155 den., Vevče 135 den., Kranj. ind. 310 den., Ruše 265—280, Stavnica 56 den., Šešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 90.25—91, agrari 57—58, vojna odškodnina 436—437, marc 437—439, april 440—443, dec. 465—468, Hipo 65, Jugo 96.25, Prastrediona 800—802 (brez kuponov), Ljublj. kred. 135, Sečera 505—515, Drava 520 den., Slavonija 13—14, Trbovlje 507.50—520, Vevče 140—150.

Belgrad. Narodna banka 6050, vojna odškodnina 439.435, ult. marc 441.50, 437, ult. april 442.50, 440.50, ult. maj 447, Brodar. društvo 520, Zemaljska banka 48, Prometna banka 2550, 7% invest. posojilo 91—91.25, agrari 57—58.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 79.85, Hipo 7.30, Alpine 41.25, Leykam 10.25, Trbovlje 64, Kranjska industr. 39, Gutmann 27.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske smreka-jelka 24 mm monte fko vag. meja 4 vag. po 450; zaklj. 4 vag. Tendence neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78-79 kg 2% baška 382.50—385, slav. 378.50—380, moka 0 g vag. bl., plač. po prejemu, fko Ljubljana 580—585, oves baški zdrav rešetan 300, koruza času primerne suha prompt kval. gar. 292.50—295, marc 297.50—300, april 302.50—305, maj pop. suha 307.50—310, činkvanti 305—312.50; ajda zdrava rešetana suha 295; zaklj. 2 vag. moka. Tendence neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica bač. in gor. ban. 330—335, srem. 335—340, rž bač. 310—315, ječmen bač. 295—305, mac. 240—245, oves bač. ban. srem. 250—260, koruza bač. 247—252.50, marc-april 235—260, april-maj 257.50—262.50, bela 255—260, ban. 247.50—252.50, par. Vršac 250—255, marc-april 255—290, srem. 247.50—253, par. Indija 250—255, marc-april 255—290, moka 0 g in gg 465—475, št. 2 445—455, št. 5 425—435, št. 6 370—380, št. 7 300—310, št. 8 220—230, otrobi bač. ban. 207.50—215. Promet: 1 v. pšenice, 44 vag. koruze, 4 vag. moka.

Budimpešta (terminalska borza), 12. marca. Tendence čvrsta. Pšenica marc 32.56, 32.65, zaključek 32.62—32.64, maj 33.24, 33.48, zaklj. 33.46—33.48, okt. 30.54, 30.76, zaklj. 30.74—30.76, rž marc 31.56, 31.50, zaklj. 31.50—31.52, maj 31.72, 31.78, zaklj. 31.74—31.78, okt. 26.10, 26.38, zaklj. 26.38—26.40, koruza maj 26.90—26.98, zaklj. 26.98—27, julij 27.44, 27.50, zaklj. 27.54—27.56.

Za duha in srce

Maksim Gorki

14. t. m. praznuje Gorki svoj 59. rojstni dan ter obenem 35 letnico literarnega delovanja.

Aleksej Maksimovič Peškov si je izbral pomembno literarno ime (gorki je v ruščini »grenek«), ki je v zvezi z vsebino njegovih spisov. L. 1869. v Nižnem Novgorodu rojeni pisatelj je užival življenjsko grenkobo od najnežnejše mladosti. Kolera mu je pobrala očeta-inpetnika, ko je bil sin 4 leta star. Pet let pozneje je umrla na jetiki še mati. Kot 9 leten deček si je pričel Gorki služiti kruh »med tujimi ljudmi« (tako je naslovil tudi svoje spomine) in malokateri pisatelj je doživel toliko krivic in razžaljen, toliko težkih dni. Prehodil je peš vso Rusijo, bil čevljarček, slikar, kuharski pomočnik, vrtnar, krošnjar, težak na Volgi, pisar in je končno postal pisatelj, da zabeleži v umetniških slikah svoje pester doživljanje in opazovanja. Naučen od deda brati in pisati po psalterju in življenju svetnikov, je že kot učenec na ladji začel prebirati dobre pisatelje. Veliki talent brez šole zrastlega mladeniča pa je odkril slavni Korolenko, ki je objavil v svoji reviji prvo povest Gorkoga: Čelkask.

Odtodaj je Gorki, zapustivši težko klateško življenje, stopil v krog ruskih pisateljev in hitro dosegel priznanje med svojimi rojaki. Široki svet, ki je dotedaj občudoval Čehova, predstavljatelja umirajoče napredne inteligence, ki je nad boljše bodočnost Rusije obupala, je kmalu obrnil svoje zanimanje na umetnika iz narodnih nižin, ki je v ljudski bedo, propast in grenkobo z bojevitim optimizmom risal konture svetlejših dni. Od delavca se je povzpelo do častnega akademika ruske Akademije znanosti, iz zatohlih kleti, kjer je preživel svojo mladost, je prišel v Ameriko, Italijo in Pariz. Njegov uspeh je v zvezi z njegovim težkim življenjem, nazori in — koraki bližajoče se revolucije. Kajti v njegovih spisih se sliši nagonsko, čisto naravno hrepenenje po novi, elpski bodočnosti, ki ga občuti velikansko zapuščen rusko ljudstvo. Zato ga ne moremo ne poslušati, četudi bi ne pripadali njegovi politični veroizpovedi, ki je marksizem, v svojevrsni ruski obleki seveda. Ta marksistična programatika je sicer slabo vplivala na umetniško vrednost nekaterih njegovih del (n. pr. v revolucijskega romana »Matio«, vendar ni njegovega umetniškega ustvarjanja nikoli docela prerastla. Se razume, da je Gorki zaradi tega bil od carizma preganjan; sedel je v petropavlovski ječi in bil bil svojo socialistično propagandistično delavnost ob prvi revoluciji l. 1905. kmalu plačal s svojo glavo, da se ni polegnila zanj cela Evropa. Ob svetovni vojni je bil Gorki eden izmed tistih redkih junakov, ki so glasno protestirali zoper to »človeško klanec«. Njegova velika pravilicnost pa je bila vzrok, da je boljševiška revolucija, ki je neusmiljeno pometla s tolikim slabim tudi toliko dragocenega, šla mimo njega. Obsojal je boljševiški krvavi toror in, ker je ljubil kulturo, tudi ozkosrčno cenzuro sovjetov, dokler niso ustavili sovjeti njegovega lista. Končno pa je prestopil tudi Gorki formalno h komunistom. Vedno je povzdigoval osebne nadpovprečne lastnosti in je pozdravil Ljlenina (o katerem je tudi spisal spomine) v prepričanju, da bo za vselej odpravil staro »leno, nemarno in neusmiljeno« rusko življenje, kajti Gorki ima zaradi svoje ljubezni do ruskega ljudstva zelo ostro oko za njegove velike napake. V zadnji knjigi »O ruskih kmetih« (Berlin, 1922) jih slika kot rojene anarhiste, sovražnike države in strašne materialiste. Zanika tudi, da bi imeli ruski kmet posebno versko čustvo, ker je pustil onečistiti in oropati najbolj spoštovane samostane, medtem ko je branil z orožjem vsak pud žita. Naj je prava ta neprisna sodba, ali pa je resnica mogoče bolj mnogostranska, vsekakor je Gorki pozdravil sedanjo katastrofo, ker upa, da bo razčistila pot svobodnemu in neusmiljenemu novemu pokolenju, ki bo šele ustvarilo pravo človeka dostojno življenje. Seveda nima ta neizprosni individualizem nič splošnega s komunistom kot naukom, a za sedaj gresta obe poti skupaj. Pravijo, da bo prevzel Gorki, ki se vrne sedaj iz Italije, kamor se je šel že leta 1921. zdraviti, nazaj v Rusijo, visoko službo prosvetnega komisarja.

Proletarska filozofija ni vedno ugodno vplivala na umetniško pristnost Gorkoga, toda njegovi spisi so — z izjemo nekaterih posebno mrkih — prožeti z vero v vselelo, bodro bodočnost... nardarjenega ruskega naroda, ki mu ne bo končno treba beračiti v svoji izredno bogati domovini, kadar se bodo končali neusmiljeni udarci golgotkega zgodovinskega razvoja. Spomini Gorkoga so njegova najboljša knjiga, polni izrazitih, pestrih postav, spisani v klenem in duhovitem ljudskem jeziku. Nobeden izmed sedanjih ruskih pisateljev ni tako naroden v svojih izrazih, pregovorih in slanih šalah kakor ta »internacionalist«. V »Spominih na Leva Tolstega« je posvečeno celo poglavje ljubečumnosti škinkavca, ki tvori po Gorkem najbolj značilno osebnost potezo tega — sicer nedolžnega drobnega ptiča. Pisatelj, ki se zna a tako ljubeznjivo pogledati v naravo, je rojen umetnik.

Zelimo, da dobimo končno slovenski prevod vsaj dveh njegovih knjig spominov: »Detstvo« (Otroška leta) in »V ljudjaha« (Med tujimi ljudmi).

Slovenska glasba

Koncert železničarskega društva »Sloga«.

Snoči, 12. t. m. je priredilo železničarsko glasbeno društvo »Sloga« vokalno-instrumentalen koncert pod vodstvom g. H. Svetla. Na programu so bile skladbe J. B. Foersterja, E. Asemana, E. Adamiča, S. Santila in Vil. Novaka. Absolutno nov program za nas, zelo težak in umetnostno visoko stoječ. Vsa čast zboru, ki si kaj upa in kaj žrtvuje za nas! Imamo večje in starejše zборе, ki več veljajo,

pa se manj žrtvujejo za stvar kakor so se anoch naši železnice. Čast jim, čast temu idealizmu!

Foersterjevi »Stirje junaki« so zmerno impresionistično delo z orkestrom, ki zadeto nakazuje občutje z ritmom in barvo. Novejše, bolj sveže, pestrejšje so bile Novakove ter zbarske skladbe z orkestrom, zlasti »Naprej« in »V boj« sta dva bisera. Zbor, posebno moški (šibki tenorji) ni bil vedno kos orkestru, mešani se je pa z zvočnimi sopran (Foerster) bolje uveljavil. Od mešanih zborov sta bila zlasti zanimiva Osmana s komplicirano harmoniko in Adamičevi Dve kiti, izrazito polifonska skladba moderne smeri. Santilova Pri zibelci je preprosta stvar liričnega sentimenta.

Čast zborovi korajži in dirigentovemu idealizmu, vendar naj se popolnijo tenorji, goji tonska zvočnost, zatro barve in ubero glasovi v homogeno enotnost. Z orkestrom je v Unionski dvorani težko spremljati zbor; ta bi moral biti še večji za delo z orkestrom. Morda je bilo tudi malo premalo skušenj z orkestrom. — G. Svetel se trudi za prečuteno lirčno podajanje, pri čemer je v interpretaciji inteligenten umetnik, žal da tempi čisto preveč raztegne v dolžino (raztrganost Foersterja) Sicer pa, čast pogumu!

Štiristoletnica smrti Albrechta Dürerja

Dne 6. aprila t. l. bo preteklo 400 let, odkar je umrl eden največjih nemških umetnikov Albrecht Dürer. Ob tej priliki se bodo vršile v Nürnbergu velike internacionalne slavnosti. Kot uvod pa se je dne 10. marca v Umetnostni akademiji v Berlinu slovesno otvorila Dürerjeva razstava, ki so jo priredili berlinski državni muzeji. Otvoritveni govor je imel predsednik akademije Max Lieberman. Generalni ravnatelj državnih muzejev, prof. dr. Wilhelm Waetzold je nato orisal delovanje A. Dürerja in njegovo mesto v umetnosti in um. znanosti. Pruski naučni minister prof. dr. Becker pa je v svojem nagovoru poudarjal »simbolični akte«, ki se izvršuje za berlinsko Dürerjevo slovesnost. — Razstava obsega celokupno Dürerjevo grafično delo z okrog 100 njegovimi risbami in vrsto njegovih najdragocenejših slik.

O Blasko Ibanezu

Povodom smrti slavnega španskega pisatelja je prinesel katoliški list »El Debate« (29. I. 1928) nekrolog iz peresa v literarnih krogih Španije uvaževanega kritika Gonzaleza Ruiza-a, v katerem je mirno in pravično pretehtal pisateljeve zasluge. Španski kritik, ki je kot poznavalec sodobne literature znan po izvrstni knjigi »En esta hora« (Madrid, 1925), je posebno opozarjal na pisateljevo sovraštvo do Cerkve in ostro grajal njegov roman »Stirje apokaliptični jezdeci« kot izraz sovraštva do tujega naroda (Nemcev). Velik del španskega liberalnega tiska je nato katoliški list, ki je nekrolog prinesel, srdito napadel in mu očital pomanjkanje vsake pietete. »El Debate« se je branil z dobrimi argumenti, opozarjajoč zlasti na dolžnost vestnosti katoliškega časopisa nasproti podobnim pojavom.

Knjige in revije

Roman o božjem kraljestvu. Anglež Hutchinson, nekoličan, je napisal krasen roman »Das kirchliche Reich«, ki je pod naslovom »Das wachsende Reich« izšel v nemškem prevodu v založbi Dreimasken, München 1928, 6.50 M. Katoliška kritika hvali ta roman kot mojstrsko delo in mogočen izraz religioznega hrepenenja naše dobe, dasi mu je s cerkvenega stališča v tej ali oni stvari nekoliko oporekati.

Die Ostkirche, Sonderheft der Viertelsjahrsschrift Una Sancta (izdajata Arseniev in Martin), Stuttgart, Verlag Frommann, 3 M., 128 strani, bo zlasti zanimalo one, ki se bavijo z vzhodnim vprašanjem.

Benedetto Croce je izdal novo delo o zgodovini Italije »La Storia d'Italia dal 1871. al 1915.« Izd. Loterza, Bari, 1928. Knjiga se je v petnajstih dnevih razprodala v 5000 izvodih in izide že v drugi, povečani izdaji. V tej knjigi izpoveduje Croce duhovno pojmovanje zgodovine, v nasprotju z ideološko fašizmom. Izredni uspeh njegove knjige dokazuje, da fašizem italijanskega naroda duhovno ni mogel in ne more zadovoljiti.

Spominjska knjiga prof. dr. Josipa Brunšmida. Te dni izide kot XV. zvezek nove serije »Vjesnik hrv. arheološkega društva« spominjska knjiga v proslavo sedemdesetletnice rojstva prof. dr. Brunšmida. Stane 200 Din. Na prodaj je samo 300 izvodov, in še od teh jih gre mnogo v inozemstvo. Naročila sprejema urednik dr. Viktor Hoffler, arheološki muzej, Zagreb.

Schönere Zukunft, 11. marca 1928, ima zopet zelo aktualno vsebino. Zlasti se bo odobral protest zoper mulatsko nago-plesavko Jožefino Baker, ki ne nuja nobene umetnosti, ampak goli barbarizem, pa dobiva 100.000 šilingov gaže na mesec, dočim milijoni stradajo. Dušne pastirje bo zelo interesirali tudi članek P. Reinerta S. I.: Problem zopetne pridobitve delavske mlad